

Dorpsvisie Schraard 2015 - 2025

**Vereniging voor Dorpsbelang
Wonserweg 3
8746 NK Schraard**

Datum: 1 mei 2016

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
2. Aanleiding en beleidskader.....	5
3. Werkwijze.....	6
3.1. Eerste inspraakavond november 2014.....	6
3.2. Tweede inspraakavond maart 2015.....	7
4. Thema: Verkeer en parkeren.....	8
4.1. Verruimen van, en verlichting langs, uitvalswegen Schraard.....	8
4.2. Overlast zwaar (landbouw)verkeer door het dorp.....	9
4.3. Verkeersveiligheid binnen het dorp.....	11
4.4. Overlast van “wildparkeerders”.....	13
5. Wonen, welzijn en maatschappelijke voorzieningen.....	15
5.1. Wonen.....	15
5.1.1 Boring en behoud historische kern.....	15
5.1.2 Woningbouw.....	16
5.2. Welzijn en maatschappelijke voorzieningen.....	18
5.2.1 Gemeenschappelijke groentetuin/dorpstuin/volkstuin.....	18
5.2.2 Burendiensten.....	18
5.2.3 Openbaar vervoer.....	19
5.2.4 Duurzame energie.....	19
6. Woonomgeving en landschap.....	20
6.1. Windmolens.....	20
6.2. Bomen Wonserweg.....	20
6.3. De speeltuin.....	20
6.4. Wandelpaadje in de berm van de Wonserweg.....	21
6.5. Het reclamebord tegenover Wonserweg 3.....	21
6.6. De brug.....	21
6.7. De openheid van landschap rondom en binnen het dorp.....	21
6.8. De verlichting binnen het dorp.....	21
6.9. Een net en schoon dorp.....	22
7. Recreatie.....	23
7.1. Uitbreiding wandelroute(s).....	23
7.2. Uitdiepen Schraardervaart.....	24
7.3. Aanlegsteiger Schraard.....	24

Bijlage 1 - Stemmenoverzicht in tabel en grafiek

Bijlage 2 - Uitnodigingen 1^e en 2^e inspraakavond

Bijlage 3 - Publieksversie Kernenbeleid Gemeente Súdwest-Fryslân

Bijlage 4 - Handreiking stads-, dorps- en wijkvisies

Bijlage 5 - Besluit en toelichting ‘beschermde dorpsgezichten Schraard’

1. INLEIDING

Voor u ligt de Dorpsvisie Schraard 2015-2025. Dit beleidsstuk is opgesteld door de dorpsbewoners samen met Dorpsbelang Schraard. Het doel van dit document is de gemeente Súdwest-Fryslân en eigen bewoners te informeren over specifieke wensen en/of knelpunten in en rondom Schraard. Tevens dient de visie als leidraad en initiatief voor het in gang zetten van gewenste ontwikkelingen in en om het dorp.

De aangegeven termijn voor dit beleidsstuk is 10 jaar, periode 2015 tot 2025.

De visie bestaat uit twee delen.

1. Een inleidend en omschrijvend deel (hoofdstuk 1-3)
2. Een uitwerking van de uitkomsten van de inspraakavonden (hoofdstuk 4-7)

In de bijlage 1 is een schematisch overzicht opgenomen van de aangedragen wensen en knelpunten. De prioritering hierin is weergegeven in een grafiek. Verder zijn de uitnodigingen, stemformulieren en de relevante gemeentelijke beleidsstukken opgenomen in de overige bijlagen.

2. AANLEIDING EN BELEIDSKADER

De aanleiding voor het opstellen van dit document komt enerzijds voort uit de wens vanuit de Vereniging voor Dorpsbelang om een overzicht te krijgen van de knelpunten en wensen die leven binnen het dorp, anderzijds uit het 'Kernenbeleid Gemeente Súdwest-Fryslân'. In dit beleidsstuk vraagt de gemeente alle stads-, dorps- en wijkbelangen een toekomstvisie op te stellen. Die visie speelt een belangrijke rol bij de activiteiten die de gemeente in zo'n stad, dorp of wijk gaat uitvoeren.

Dorpsbelang is binnen de uitvoering van dit Kernenbeleid het eerste aanspreekpunt en gesprekspartner voor de gemeente. Zij adviseert de gemeente over zaken die het dorp en zijn inwoners aangaan. Vanwege de sleutelrol die de Dorpsvisie vervult bij het uitzetten van alle activiteiten is het van belang dat dit een breed gedragen plan is, opgesteld door de inwoners van Schraard zelf.

Om te komen tot een breed gedragen Dorpsvisie zijn twee inspraakavonden georganiseerd. Op basis van de inbreng tijdens deze avonden is bepaald welke wensen of knelpunten eerder of later moeten worden aangepakt. Op basis van de Dorpsvisie moet in overleg met de gemeente worden bepaald op wat voor manier zij bij de aanpak van deze punten ondersteuning biedt.

De gemeente geeft in haar beleidsnotitie 'Kernenbeleid Gemeente Súdwest-Fryslân' en in haar 'Handreiking stads-, dorps- en wijkvisies' aan dat zij de in de dorpsvisie aangedragen wensen en actiepunten zal toetsen aan gemeentelijk beleid. Op basis hiervan worden de wensen wel of niet meegenomen in de gemeentelijke uitvoeringsprogramma's en jaarplannen. Verder ondersteunt de gemeente Dorpsbelang bij het aanvragen van gemeentelijke subsidies en bijdragen die nodig zijn voor het realiseren van de punten uit de Dorpsvisie.

3. WERKWIJZE

Om te komen tot een breed gedragen Dorpsvisie zijn twee inspraakavonden georganiseerd. Op deze avonden zijn de inwoners van Schraard tijdens 'rondetafelgesprekken' met elkaar in gesprek gegaan over wat (on)gewenst is binnen het dorp of daaromheen.

Alle inwoners van Schraard is bij de uitnodiging voor de inspraakavonden de mogelijkheid geboden om, indien zij niet aanwezig konden zijn, hun wensen en knelpunten kenbaar te maken middels een invulformulier.

3.1. Eerste inspraakavond november 2014

Op de eerste inspraakavond hebben vele Schraarders tijdens rondetafelgesprekken met elkaar gesproken over de wensen die zij de komende jaren in en om het dorp gerealiseerd willen zien. Hierbij waren alle Schraarder straten en ongeveer 1/3 van de Schraarder huishoudens vertegenwoordigd. Omdat de aanwezigen hierbij vaak ook de wensen van familie en burens vertolken is een breed gedragen actiepuntenlijst tot stand gekomen.

De verzamelde actiepunten zijn ondergebracht bij de volgende thema's:

- Verkeer en parkeren
Onderwerpen waar bij dit thema aan kan worden gedacht zijn bijvoorbeeld snelheidsproblematiek, passeermogelijkheden langs toegangswegen, onoverzichtelijke kruispunten, extra parkeervakken, gladheidsbestrijding, verlichting van donkere wegen etc.;
- Welzijn en maatschappelijke voorzieningen
Onderwerpen waar bij dit thema aan kan worden gedacht zijn bijvoorbeeld zorgvoorzieningen, netwerk burenhulp, een dorpswinkel, kinderopvang, openbaar vervoer, het verenigingsleven, duurzame energiecollectieven, een dorpsstuin/dorpsakker etc.;
- Wonen
Dit thema gaat over woningen, woonvoorzieningen en woonplezier. Denk aan woonvoorzieningen voor jongeren of ouderen, borging en behoud historische woningen/dorpsgezicht, nieuwbouw, tegengaan verpaupering, straatverlichting, minder blik (auto's) in de straat etc.;
- Recreatie
Recreatie gaat in hoofdzaak om de voorzieningen die worden aangelegd en onderhouden ten behoeve van recreatie en toeristisch vertier. Denk aan wandel-/fietspaden rond Schraard, ophogen van bruggen en uitdiepen watergangen ten behoeve van kleinschalige watersport, aanleghaven Schraard, koffie-/rustpunten voor fietsers etc.;
- Woonomgeving en landschap
Hierbij moet worden gedacht aan het beleven, versterken en behoud van beeldbepalende elementen en structuren in de directe woonomgeving en in het landschap rond Schraard. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld waterwegen als de Skraerder Feart, groenstructuren zoals bijvoorbeeld de populieren langs de Wonserweg, lintvormige structuren als de Grienedyk. Praktisch gezien kan worden gedacht aan onderhoud van groenstructuren, het behoud van openheid, het zichtbaar(der) maken van markante punten in of rond het dorp, het toegankelijk maken van landschappelijke structuren etc.

Alle verzamelde actiepunten staan per thema weergegeven in bijlage 1.

3.2. Tweede inspraakavond maart 2015

Tijdens de tweede inspraakavond was de opkomst vergelijkbaar met de eerste avond. Deze avond konden alle aanwezigen kenbaar maken welke van de, op de eerste inspraakavond verzamelde, actiepunten zij het belangrijkst vonden. De inwoners mochten bij elk thema 5 stempunten verdelen over de ingebrachte actiepunten. De onderwerpen die men het liefst of snelst gerealiseerd ziet verdienen hierbij dan de meeste stempunten en krijgen een hogere prioriteit bij de aanpak hiervan.

Door een relatief laag aantal ingebrachte punten bij de thema's 'wonen' en 'woonomgeving en landschap' is ervoor gekozen deze thema's samen te voegen. Hiermee is er in verhouding tot de andere thema's een betere verdeling van de stempunten.

De eindscores van de stemming tijdens de tweede inspraakavond staan in tabel en grafiek weergegeven in de bijlage 1.

4. THEMA: VERKEER EN PARKEREN

Verkeer en parkeren zijn, op basis van de ingebrachte punten van de eerste inspraakavond en de prioritering tijdens de tweede inspraakavond, terug te brengen tot de volgende hoofdonderwerpen:

1. Verruimen van, en verlichting langs, uitvalswegen Schraard;
2. Overlast zwaar (landbouw)verkeer door het dorp;
3. Verkeersveiligheid binnen het dorp;
4. Overlast van "wildparkeerders".

4.1. Verruimen van, en verlichting langs, uitvalswegen Schraard

Uit de inspraakavonden komt naar voren dat de verkeerssituatie in en rond het dorp als onveilig wordt ervaren. Dit komt voornamelijk door smalle wegen en slechte wegbermen. In mindere mate worden deze wegen als onveilig ervaren als gevolg van het ontbreken van straatverlichting.

Huidige situatie

Vanuit Schraard lopen drie wegen het buitengebied in; de Oosterlaan (Schraarderlaan) richting Schettens en Bolsward, de Zuiderlaan richting Exmorra en de Wonserweg richting Makkum en de A7. Langs deze wegen bevinden zich diverse opritten naar voornamelijk boerenerven, enkele andersoortige bedrijfspcelen en naar de weilanden aan weerszijden. Deze wegen worden gebruikt door zowel groot vracht-/landbouwverkeer, personenwagens als fietsers en voetgangers. De maximaal toegestane snelheid is 60 kilometer per uur en langs de weg bevinden zich zachte grasbermen en sloten. De wegen worden met name gebruikt door bestemmingsverkeer, recreatief verkeer en in mindere mate als doorgaande route naar andere bestemmingen.

De wegen worden van 's morgens vroeg tot het eind van de middag intensief gebruikt door landbouwvoertuigen en met enige regelmaat ook door vrachtverkeer dat komt laden of lossen bij de boerenerven. 's Morgens vroeg en aan het eind van de middag is het spitsuur in verband met schoolgaande jeugd op de fiets en dorpsbewoners die met de auto naar het werk reizen. Verder worden de wegen dagelijks gebruikt door fietsende en (hard)lopende recreanten en hondenbezitters uit de omgeving.

Uit de gesprekken met de bewoners wordt duidelijk dat men zich met enige regelmaat onveilig voelt wanneer men gebruik maakt van deze wegen. Door de beperkte passeerruimte en de snelheidsverschillen tussen de voetgangers, fietsers en het gemotoriseerde verkeer ontstaan gevaarlijke verkeerssituaties. Er wordt uitgeweken naar de zachte bermen waardoor deze kapot worden gereden en diepe kuilen ontstaan. Ook geven dorpsbewoners aan dat zij hierdoor blikschade hebben opgelopen. Dit ongenoegen is overigens geen nieuw feit. Dorpsbelang kaart dit probleem al meerdere jaren aan bij de daarvoor verantwoordelijke wethouders.

Afbeeldingen: Zachte bermen langs de Oosterlaan

Buiten de zomerperiode, wanneer de dagen korter worden, zijn fietsers in de ochtend- en avondschemering slecht zichtbaar. Dit betreft veelal jeugd die onderweg is naar en van school of een sportclub. Door het ontbreken van straatverlichting of een gescheiden rijbaan voor fietsers voelen zij zich onveilig en zijn ouders ongerust.

Gewenste situatie

Vanuit de bewoners is de wens geuit om de wegbermen langs de Oosterlaan en Zuiderlaan te voorzien van grasbetontegels zodat automobilisten en groot verkeer bij passeren betere uitwijkmogelijkheden hebben en de berm niet wordt beschadigd.

Ten tijde van het opstellen van deze visie heeft de gemeente de bermen van de Wonserweg reeds voorzien van een strook grasbetontegels. Hierdoor zijn de passeermogelijkheden aanzienlijk verbeterd. Echter, door de toegenomen wegbreedte zijn de gemotoriseerde weggebruikers minder snel geneigd om gas terug te nemen. Hierdoor is de verkeersveiligheid grosso modo niet toegenomen. Om deze reden moet bij het aanpakken van dit probleem worden gekeken naar een alternatief. Een structurele verbetering van de bermen met behoud van de veiligheid moet hierbij het uitgangspunt zijn. Een mogelijk alternatief zijn passeerhavens bij de inritten naar de weilanden en de berm hier recht tegenover. Hiermee wordt tevens voorkomen dat de berm op deze plaatsen wordt kapotgereden door de af- en opdraaiende landbouwvoertuigen. Mogelijk kunnen de gebruikers van de landerijen achter deze inritten (deels) verantwoordelijk worden gesteld voor de aanleg en/of het onderhoud van deze passeerhavens.

Afbeeldingen: Verbeterde wegbermen van de Wonserweg en een voorbeeld van passeerstroken

Tevens bestaat de wens om langs de uitvalswegen die het meest worden gebruikt door fietsers die onderweg zijn naar school of sportclub (led)verlichting te plaatsen. Een alternatief kan een gescheiden (half)verhard voet-/fietspad zijn.

4.2. Overlast zwaar (landbouw)verkeer door het dorp

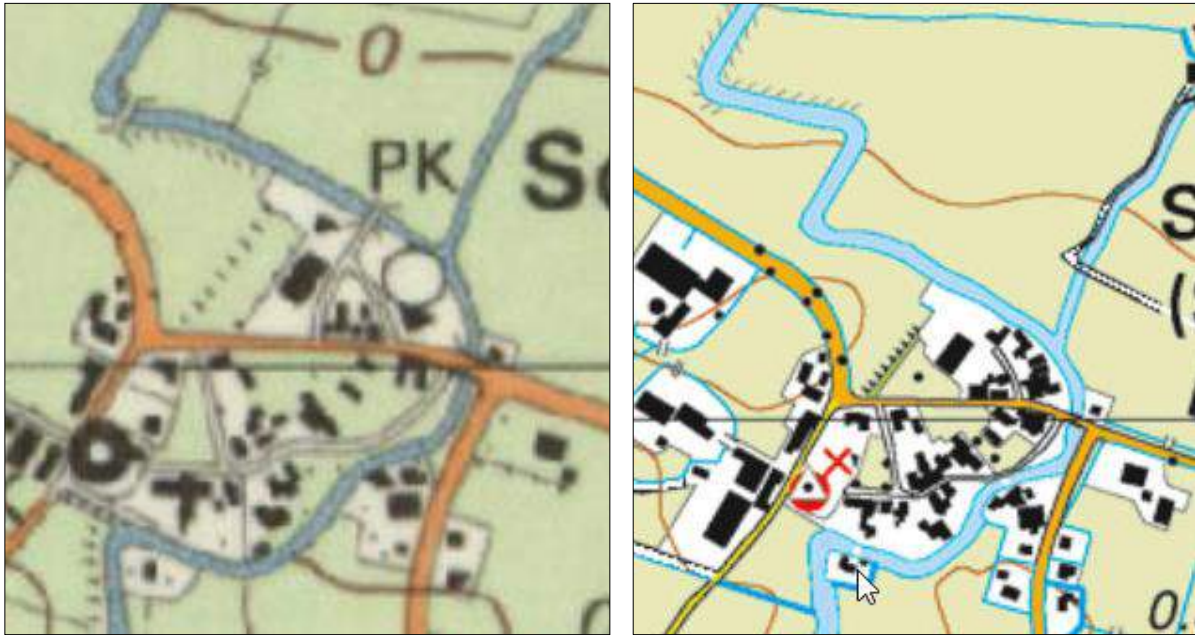
Uit de inspraakavonden komt naar voren dat met name bewoners aan de Smidstraat en de Schoolstraat hinder ondervinden van passerend vracht- en landbouwverkeer. De oorzaak ligt met name in de beperkte ruimte die overblijft voor andere weggebruikers en de trillingen die deze voertuigen veroorzaken.

Huidige situatie

Schraard bevindt zich te midden van een agrarische omgeving. Langs de uitvalswegen (Oosterlaan/Schraarderlaan, Zuiderlaan, Wonserweg en de Schoolstraat) bevinden zich meerdere agrarische bedrijven, een enkel loonbedrijf of een stal die wordt verhuurd aan derden (de laatste twee bevinden zich aan het uiteinde van de Schoolstraat). Over deze wegen verplaatsen de landbouwvoertuigen zich vanaf de erven naar de weilanden en enkele (maïs)akkers. Deze percelen liggen meestal niet geclusterd en/of direct aan het erf. Hierdoor moeten dagelijks meerdere

verplaatsingen worden verricht, vaak ook door het dorp. Voor het aanleveren en ophalen van grondstoffen bij deze agrarische bedrijven rijden ook vrachtwagens door het dorp.

Om een landbouwperceel dat zich aan de andere zijde van Schraard bevindt te kunnen bereiken is de route door het dorp de kortste weg. Dit komt doordat de enige mogelijkheid om de Schraardervaart te passeren via de brug in het dorp is. Ook wanneer van of naar de eerder genoemde bedrijven aan het einde van de Schoolstraat (doodlopend) moet worden gereden bestaat er op geen andere route dan door deze in het dorp gelegen straat.

Afbeeldingen: Schraard in de jaren '80/'90 (3 bruggen over de vaart) en in het heden (1 brug over de vaart)

De wegbreedte van de wegen binnen Schraard varieert van 3 tot 4 meter. De maximaal toegestane breedte van een landbouwvoertuig en een getrokken machine of aanhanger is 3 meter. Vaak wordt een ontheffing voor een maximale breedte van 3,5 meter aangevraagd. Het gecombineerde gewicht van deze voertuigen kan oplopen tot in de tientallen tonnen. Omdat deze typische dorpsweggetjes nooit zijn meegegroeid met de breedte en het gewicht van deze voertuigen, blijft er geen tot weinig passeerruimte over voor andere weggebruikers. Daarnaast geven bewoners van de Smidstraat, de Schoolstraat en enkele direct omwonenden van de brug over de Schraardervaart aan dat dit zware verkeer trillingen veroorzaakt in de huizen. Vermoedelijk wordt dit onder andere veroorzaakt door oneffenheden in het wegdek en de brughoofden.

Door het opheffen van het melkquotum neemt de intensiviteit waarmee de veehouderij wordt bedreven, soms noodgedwongen, toe. Schraard is geen uitzondering op deze "regel". Dit veroorzaakt een evenredige toename van de hiervoor beschreven overlast binnen het dorp.

Gewenste situatie

'Landbouwverkeer over landbouwgrond' is het gewenste actiepoint zoals dit naar voren is gekomen tijdens de inspraakavonden met de bewoners. Om dit te realiseren moet er een alternatief komen voor de route naar de andere kant van Schraard via de dorpsbrug over de vaart en de route door de Schoolstraat. Vanaf de Oosterlaan kan dit mogelijk via enkele landbouwpercelen, slootdammen en een brug over de vaart buiten het dorp. In verband met de maaiveldhoogte is de noordzijde van het dorp het meest logische zoekgebied voor een dergelijke route. Tot in de jaren '80/'90 bestonden hier ook meerdere vaartpassages voor landbouwvoertuigen. Een alternatieve route voor de Schoolstraat moet mogelijk worden gezocht via de Schraarder Hemdijk (Groenedijk) naar de Wonserweg. Voor het realiseren van dergelijke landbouwroutes moet waarschijnlijk de medewerking van meerdere perceeleigenaren worden verkregen. Een mogelijk alternatief kan worden geboden door een verbod

op zwaar verkeer door het dorp. In dit geval kan de andere zijde van het dorp worden bereikt door via Longerhouw, Longerhousterdyk (viaduct) en de Oude Rijksweg “om de A7 heen” te rijden. Hiervoor moeten aan de rand van het dorp verbodsborden voor zwaar verkeer zonder bestemming binnen de bebouwde dorpskom worden geplaatst.

Vrachtverkeer dat vanaf de A7 komt laden of lossen bij een van de eerder genoemde bedrijven bereikt zijn bestemming het snelst via de Wonserweg en door het dorp heen. Op de inspraakavonden kwam duidelijk naar voren dat binnen Schraard wordt gepleit voor een omleidingsroute voor vrachtverkeer dat geen bestemming heeft in het dorp (ook zichtbaar voor navigatiesystemen). De omleiding naar de Oosterlaan loopt dan via de Oude Rijksweg en de Longerhousterdyk (viaduct) en is circa 2 kilometer langer. De route naar de Zuiderlaan loopt dan via de Weersterweg, Hemmensweg en de Meerswal en is circa 6 kilometer langer.

Om moeilijke passeersituaties met groot verkeer in het dorp te voorkomen kwamen tijdens de inspraakavond stemmen naar voren voor een verbreedde passeerstrook langs de Smidstraat. Hiervoor moet mogelijk grond worden verworven van een van de aanliggende landjes.

Om trillingen in de huizen door zwaar verkeer te voorkomen wordt gepleit voor wegverbeteringen op de doorgaande route door het dorp via de Smidstraat. Hierbij moet dan aandacht worden besteed aan oneffenheden in het wegdek en bij de brug over de Schraardervaart.

Afbeelding: Brug over de Skraerder Feart

4.3. Verkeersveiligheid binnen het dorp

De combinatie van (te) snel rijdend verkeer en slechte zichtbaarheid bij de bochten en kruisingen binnen het dorp veroorzaakt onoverzichtelijke, en soms gevaarlijke, verkeerssituaties.

Huidige situatie

De maximaal toegestane snelheid binnen het dorp is 30 kilometer per uur. Ondanks dat dit duidelijk op borden bij de entrees van het dorp staat aangegeven wordt er, met name door de Smidstraat en de Schoolstraat, vaak te snel gereden.

Binnen het dorp hangt op een aantal plaatsen signalering die moet waarschuwen voor overstekende en spelende kinderen. Doordat deze borden te hoog of tegen/in het groen zijn aangebracht vallen deze onvoldoende op voor passerende automobilisten.

Binnen het dorp bevinden zich een aantal onoverzichtelijke kruisingen, bochten en smalle wegen. Vaak wordt dit veroorzaakt door opgaand groen, bouwwerken of auto's die op of te dicht bij kruisingen staan geparkeerd. Slechts op één van de kruisingen binnen het dorp (T-splitsing Dorpsstraat–Smidstraat bij de brug) is een bolle spiegel opgehangen die een goede doorkijk geeft.

Gewenste situatie

Uit de inspraakavonden komt naar voren dat het opgaand groen langs de Dorpsstraat bij huisnummer 27 en de Schoolstraat tegenover huisnummers 2 en 4 het zicht belemmert wanneer hier langs wordt gereden. Een rondgang door het dorp leert dat er meer van dergelijke onoverzichtelijke punten zijn. Een aangepast snoeiregime kan de situatie hier mogelijk verbeteren. Voor het realiseren van dit punt is men afhankelijk van de medewerking van de perceeleigenaren waarop dit groen is ingeplant.

Afbeeldingen: onoverzichtelijke punten op de Smidsstraat en Dorpsstraat door opgaand groen

Er wordt voorgesteld om het overzicht voor weggebruikers bij de verschillende kruisingen in het dorp te verbeteren. Hiervoor kan op sommige plaatsen misschien opgaand groen (op particuliere grond) worden teruggesnoeid of verwijderd. Een andere mogelijkheid is het aanbrengen van bolle spiegels waarmee doorzicht kan worden gecreëerd. Bij deze laatste mogelijkheid hoeft het eventueel opgaand groen niet te worden aangepast en blijft het hiermee gepaard gaande beschutte en besloten karakter binnen het dorp gespaard.

Afbeelding: bolle spiegel op kruising Dorpsstraat - Smidstraat

Met name in de Smidstraat en de Schoolstraat, waar regelmatig te snel gereden wordt, is het nodig de signalering die duidt op spelende en overstekende kinderen te verbeteren. De aanwezige bebording moet worden uitgebreid en/of duidelijker zichtbaar gemaakt. Een andere mogelijkheid is het nemen van vertragende verkeersmaatregelen. Hierbij kan worden gedacht aan het aanbrengen van plantenbakken op de flanken van de rijbaan. Verkeersdrempels zijn niet gewenst in verband met de bodemtrillingen die deze veroorzaken wanneer hier overheen wordt gereden.

Afbeelding: slecht zichtbare signalering

4.4. Overlast van “wildparkeerders”

Binnen het dorp wordt overlast en ergernis ervaren als gevolg van auto's die worden geparkeerd op plaatsen die niet zijn ingericht als parkeerplaats.

Huidige situatie

Binnen het dorp heeft menig bewoner de mogelijkheid te parkeren op het eigen perceel of een hiervoor ingerichte parkeerplaats bij het huis. Degenen die deze mogelijkheid niet hebben parkeren de auto vaak langs de kant van de weg. Auto's van bezoekers worden vaak elders in het dorp geparkeerd. Op twee plaatsen aan de rand van het dorp zijn parkeergelegenheden ingericht die plaats bieden aan een groter aantal auto's; de Opslach (ten zuiden van de brug) en de parkeerplaatsen bij de kerk en achter het dorpshuis.

Uit de gesprekken met bewoners wordt duidelijk dat de grootste ergernissen als gevolg van dit “wildparkeren” schuilen in de verrommeling van de omgeving, kapotgereden wegbermen en de (zicht)belemmeringen voor het doorgaand verkeer. Met name de tegenover Wonserweg 1 (naast de kruising met de Smidstraat/Schoolstraat) en de regelmatig langs de Smidstraat geparkeerde auto's komen als ergernis naar voren. Ook de modderkuilen langs de kant van de Vrijterp zijn een doorn in het oog.

In het dorp is het volgens de geldende verkeersregels overal toegestaan om kort stil te staan om in en uit te stappen of te laden en te lossen. Alleen langs de Smidstraat staan borden die het verbieden hier langer te parkeren.

Afbeeldingen: parkeerverbodsborden en geparkeerde voertuigen bij kruising Wonserweg 1

'Een parkeerverbod buiten de daarvoor bestemde plaatsen' was binnen dit onderwerp een van de zwaarder wegende actiepunten tijdens de inspraakavonden. Op dit moment is een dergelijk verbod alleen in werking gesteld door bebording langs de Smidstraat. Omdat hier toch vaak voor langere tijd voertuigen worden stilgezet langs de kant van de weg is een verbetering van de handhaving op dit verbod gewenst. Voor geen van de andere wegen binnen het dorp is een dergelijk verbod van kracht. Daarom moet, in overleg tussen Dorpsbelang en de gemeente, worden gekeken naar de uitbreiding van een dergelijk verbod binnen het dorp en de mogelijkheden voor handhaving. Meldingen Openbare Ruimte in combinatie met een adequate fysieke handhaving vanuit de gemeente/politie kunnen hiervoor goede instrumenten zijn.

00'Geen geparkeerde auto's meer in de berm tegenover Wonserweg 1' is een evenzo zwaarwegend punt gebleken tijdens de inspraakavonden. Om dit op te lossen kunnen de auto's en aanhangers van de bewoners op dit adres simpelweg worden neergezet op hun eigen twee parkeerplaatsen op het perceel. Hiervoor moeten deze parkeerplaatsen echter wel eerst worden ontdaan van het materiaal (sloopauto's, boten etc) dat hier wordt opgeslagen. Er is geen stop- of parkeerverbod langs de Wonserweg. Er kan mogelijk wel worden gehandhaafd op het feit dat deze voertuigen vaak binnen 5 meter van de kruising worden geparkeerd.

Om kuilvorming als gevolg van stilstaan/parkeren langs de Vrijterp te voorkomen wordt gevraagd om een dubbele strook grasbetontegels tussen de rijbaan en de bomen. Omdat er ook stemmen opgaan voor een parkeerverbod langs de Vrijterp moet er, indien een dergelijk verbod tot de mogelijkheden behoort, onder de direct omwonenden een nadere inventarisatie plaatsvinden van de wensen omtrent deze onderwerpen.

Afbeeldingen: kuilvorming als gevolg van parkeren in de berm van de Vrijterp

5. WONEN, WELZIJN EN MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

5.1. Wonen

Wonen in Schraard betekent wonen in een landelijke omgeving. Omgeven door weilanden, sloten en de Schraardervaart. Schraard is een kleine gemeenschap van momenteel ongeveer 180 mensen. In ons dorp staan alleen koopwoningen. Huurwoningen zijn er niet, en zijn er ook nooit geweest. Voor starters is dit lastig, want de woningen die te koop staan zijn voor hen meestal te duur. Ook is het voor starters die geen vast werk hebben, momenteel moeilijk om een hypotheek te krijgen van hun bank of een andere hypotheekverstrekker. De jeugd moet daardoor soms (gedwongen) uitwijken naar groeikernen als Makkum, Bolsward etc. Ook het niet meer aanwezig zijn van winkels, scholen, kinderopvang etc. lijkt het dorp in eerste instantie minder aantrekkelijk te maken voor jonge gezinnen. Op langere termijn kan dit mogelijk ook voor oudere bewoners opgaan.

5.1.1 Boring en behoud historische kern

Huidige situatie

Schraard heeft een oude historische kern, gebouwd op een terp. Op het hoogste punt van de terp staat de kerk. Deze in romaanse stijl gebouwde kerk dateert uit de 12e eeuw (toren) en 13e eeuw (schip). De meeste panden zijn al vrij oud. Het oudste pand dateert uit 1790. Schraard was in de achttiende en negentiende eeuw een centrum voor handel in hooi. Een oude hooischuur uit die tijd is nog steeds aanwezig. Enkele oude panden zijn eind jaren '80, begin jaren '90 gesloopt en weer in oude stijl opgebouwd. Schraard bestaat uit de volgende straten: Dorpsstraat, Smidstraat, Zuiderlaan, Oosterlaan, Wonserweg en Schoolstraat.

Schraard heeft sinds 1991 een van rijkswege beschermd dorpsgezicht. Het beschermd dorpsgezicht beslaat een oppervlakte van 16,5 hectare. Panden die binnen een beschermd dorpsgezicht vallen krijgen niet automatisch de status van beschermd monument. Wel zal de gemeente het bestemmingsplan aanpassen om nieuwe ontwikkelingen in het gebied te reguleren. De gezichtsbescherming richt zich op de stedenbouwkundige en cultuurhistorische waardering van een gebied en wil het toekomstig functioneren daarvan veiligstellen.

Afbeelding: Smidstraat 3, voorbeeld van een authentieke, goed onderhouden woning welke past in de historische kern met beschermd dorpsgezicht

Wat is een beschermd stads- of dorpsgezicht?

Een beschermd stads- of dorpsgezicht is een gebied binnen een stad of dorp met een bijzonder cultuurhistorisch karakter. Door deze bescherming blijft het cultuurhistorische karakter behouden. In Nederland zijn er ongeveer 400 van deze beschermde gebieden.

Mag er gebouwd worden in een beschermd stads- of dorpsgezicht?

Wat er gebouwd mag worden is afhankelijk van de mogelijkheden die het geldende bestemmingsplan biedt. U kunt bij de gemeente vragen om het bestemmingsplan in te zien. Dit bestemmingsplan biedt -als het goed is- bescherming aan de karakteristieke historisch ruimtelijke hoofdstructuur (patroon van (water)wegen, situering van de bebouwing, open groene ruimtes e.d.) zoals omschreven in de Toelichting bij het aanwijzingsbesluit tot het beschermd stads/dorpsgezicht. Het is een taak van de gemeente om dit bestemmingsplan tijdig te actualiseren en om toezicht te houden op de naleving van het bestemmingsplan. Overigens is het ook weer niet zo dat een bestemmingsplan het hele dorp of stad "op slot zet": nieuwe -en van het geldende bestemmingsplan afwijkende ontwikkelingen- behoeven een gedegen ruimtelijke onderbouwing, waarin het cultuurhistorisch belang in het geval van een beschermd stads-/dorpsgezicht een zwaarwegend belang is. Bij afwijking van het bouwplan van het geldende bestemmingsplan, dient de gemeente een nieuw bestemmingsplan op te stellen, waartegen een ieder zienswijzen kan indienen bij de gemeenteraad.

Zijn alle panden binnen een beschermd stads-of dorpsgezicht een beschermd monument?

Nee, niet alle panden in een beschermd stads- of dorpsgezicht krijgen automatisch de status van beschermd monument. Binnen een beschermd stads- of dorpsgezicht bevinden zich wel monumenten, maar dit geldt dus niet voor alle panden. Ook bestaan er geen subsidieregelingen voor beschermde stads- en dorpsgezichten.

(Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)

De officiële 'toelichting bij het besluit tot aanwijzing van Schraard als beschermd dorpsgezicht' van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg uit 1988 is opgenomen in bijlage 5 van dit document.

5.1.2 Woningbouw

Huidige situatie

In ons dorp zijn geen huurwoningen, en ook nooit geweest. Bijna alle woningen zijn vrijstaand, en een enkele min of meer 2 onder 1 kap. Hierdoor zit de gemiddelde huizenprijs in Schraard boven het gemiddelde startersbudget.

Met name voor deze laatste categorie is het lastig om een woning in Schraard te vinden. Er zijn een aantal voorbeelden bekend waarbij kinderen vanuit een gezin graag op zichzelf in Schraard zouden willen wonen maar hiervoor geen mogelijkheden zien. Hierdoor is men gedwongen uit te wijken naar grotere plaatsen als Makkum, Bolsward en Witmarsum.

Gewenste situatie

Uit de rondetafelgesprekken kwam naar voren dat er voornamelijk behoefte is aan woonruimte voor starters/jongeren. Als mogelijkheid werd genoemd: goedkope huur- of koopwoningen op het te koop staand perceel naast voorheen "Frisia" neerzetten. Bijvoorbeeld een blokje van 3 of 4 woningen. Voorwaarde is dan wel dat de verkoopprijs voor de grond flink omlaag gaat, zodat een normale en eerlijke kavelprijs ontstaat. Een ander idee dat naar voren kwam is om het te koop staande pand van voorheen "Frisia" om te bouwen tot betaalbare huur- of koopappartementen voor jongeren of ouderen. Ook hier geldt dat de verkoopprijs van het pand naar beneden moet. Dan zou je uit kunnen zoeken wat de kosten zijn om het om te bouwen tot appartementen, en hoeveel appartementen er in gerealiseerd kunnen worden. Vervolgens weet je dan of het economisch verantwoord is om er koop- of huurappartementen te realiseren. Op die manier zou je dan de jeugd en eventueel ouderen in het dorp kunnen houden. Na enige jaren zouden de jongeren dan misschien door kunnen schuiven naar een gezinswoning zodat zo'n appartement weer voor andere starters vrijkomt. Voor krimp waar wij in de toekomst ook mogelijk mee te maken krijgen, zou dat een goede zaak zijn.

Afbeelding: Wonserweg 1, voorbeeld van een authentieke, redelijk onderhouden woning goed passend in de historische kern met beschermd dorpsgezicht

Een ander punt dat uit de rondetafelgesprekken naar voren kwam was dat er op geen nieuwbouw meer mogelijk is volgens het huidige bestemmingsplan. Misschien moeten we met de gemeente weer eens om tafel om het bestemmingsplan aan te passen. Maar dan moeten er eerst haalbare plannen op tafel komen. Een optie die tijdens deze gesprekken naar voren kwam was het perceel naast het trapveld. Maar misschien zijn er ook nog wel andere opties, maar dat moet dan eerst worden uitgezocht.

Afbeelding: Smidstraat 19, voorbeeld van een eertijds samengevoegde woning, waar je weer 2 starterswoningen van zou kunnen maken

5.2. Welzijn en maatschappelijke voorzieningen

In de loop van de jaren zijn de winkels, school en andere maatschappelijke voorzieningen in Schraard langzaam verdwenen. Waren er vele jaren geleden nog een school, bakker, kruidenierswinkels etc., nu resten ons nog de volgende maatschappelijke voorzieningen/functies:

- Dorpshuis “De Utwyk”, open bij gelegenheden;
- Speeltuin;
- Speelweide;
- Trapveld.

De trend is dat de kleine ondernemer wordt opgeslokt door grotere voorzieningen uit de buurt. Dit is ook merkbaar in relatief grotere plaatsen als Makkum en Witmarsum. Als algemeen gemis wordt ervaren het ontmoetingsmoment van de inwoners van Schraard bij dergelijke voorzieningen. Schettens, het naburige dorp van Schraard dat anderhalf maal zo groot is, heeft nog een school. Merkbaar is dat deze een bindende factor vormt voor de bewoners van Schettens. De kinderen uit ons dorp gaan nu naar diverse scholen in diverse plaatsen. Met name deze bindende factoren nemen steeds meer af in Schraard waardoor het risico ontstaat dat bewoners van Schraard in een anoniem dorp komen te wonen. Gelukkig hebben we tot op dit moment nog een goed verenigingsleven. Een korps van wereldklasse en een dorps huis dat met vrijwilligers goed draait. Het dorps huis is met behulp van vrijwilligers én vele subsidieverstrekkers waaronder de voormalige gemeente Wunseradiel drie jaar geleden geheel gerenoveerd en uitgebreid. Laten we dat vooral proberen zo te houden. Want voorzieningen krijg je toch niet meer terug. Probeer de aanwezige sociale cohesie te behouden en te versterken.

5.2.1 Gemeenschappelijke groentetuin/dorpstuin/volkstuin

Huidige situatie

Iets dergelijks is momenteel niet aanwezig. In vroegere jaren was er wel een volkstuin. Maar de behoefte is in de jaren vijftig/zestig blijkbaar verdwenen.

Gewenste situatie

Momenteel is er bij een aantal inwoners uit Schraard de behoefte aan het aanleggen en organiseren van een gemeenschappelijke groentetuin of dorpstuin. De inwoners willen dan graag samen deze tuin onderhouden en beplanten. Als mensen dan wat nodig hebben kunnen ze het van de tuin afhalen. Dat zou je kunnen doen met groenten, fruit en kruiden etc.

5.2.2 Burendiensten

Huidige situatie

Momenteel is er geen vorm van burendienst in ons dorp aanwezig. Het verdwijnen van veel voorzieningen is in een relatief snel tempo gebeurd. De opbouw van de leeftijd van de inwoners van Schraard is zodanig dat er over 10 à 20 jaar veel ouderen wonen in ons dorp. De dagelijkse boodschappen moeten komen uit de door ons omringende grote plaatsen. Voor sommige oudere inwoners komt er een moment dat de mobiliteit dusdanig achteruit gaat dat ze bijna gedwongen worden om te verhuizen.

Gewenste situatie

Uit de rondetafelgesprekken is het idee gekomen om hiervoor een voorziening te treffen. Jongere mobiele mensen treden als vrijwilliger op om boodschappen of maaltijden te verzorgen, bezoeken af te leggen, medicijnen te halen bij de apotheek of wellicht met iemand een bezoek aan de dokter te brengen of andere meerij-gelegenheden. Ook kun je denken aan eenvoudige klussen die in en om het huis moeten gebeuren. Dit initiatief moet verder worden uitgewerkt zodat dit daadwerkelijk in de praktijk kan worden gebracht.

5.2.3 Openbaar vervoer

Huidige situatie

Om met het openbaar vervoer te reizen moet je nu opstappen op Kievitshorne, het “Wonserhoekje” of het Schettenser hôf. Dit betekent ongeveer 1,5 tot 2 km fietsen. Vooral de schooljeugd maakt gebruik van de bussen.

Gewenste situatie

Betere aansluiting Schraard met openbaar (bus)vervoer. En schoolvervoerbusjes door Schraard. Dit zal moeten worden uitgezocht. Misschien kan het betreffende busbedrijf of een taxibedrijf hier een rol in spelen.

5.2.4 Duurzame energie

Huidige situatie

Op dit moment zijn er alleen individuele initiatieven met betrekking tot duurzame energie.

Gewenste situatie

Andere dorpen hebben de handen ineen geslagen met betrekking tot duurzame energie. Dit zijn veelal initiatieven op het gebied van windenergie en/of zonnecollectoren. Onderzoek zou moeten uitwijzen of er draagvlak binnen Schraard bestaat voor een dergelijk duurzaam energiecollectief.

Eén van de te onderzoeken mogelijkheden zou bijvoorbeeld kunnen zijn om onder andere het dak van het dorpshuis te bedekken met zonnepanelen. Maar misschien zijn er nog wel andere mogelijkheden. Onze voorkeur gaat in ieder geval niet uit naar windenergie.

6. WOONOMGEVING EN LANDSCHAP

6.1. Windmolens

Huidige situatie

De Schraarder hecht aan het open landschap: genieten van rondom weidse uitzichten, open luchten. Het rond kunnen zien, aan de torens, kenmerkende bomen en daken zich kunnen ijken in de omgeving, wordt gezien als een groot goed. In de peiling komt dan ook duidelijk naar voren dat de plaatsing van windmolens rondom Schraard gezien wordt als een groot verlies.

Gewenste situatie

In 2014 heeft 91% van de Schraarders gestemd tegen de komst van windturbines in de directe omgeving van het dorp. Dit is de uitslag van de enquête die op initiatief van Dorpsbelang Schraard is gehouden onder alle bewoners. Uit de enquête volgde ook dat 60% van het dorp vóór toepassing is van windenergie in het algemeen.

6.2. Bomen Wonserweg

Huidige situatie

De entree van Schraard wordt in het landschap benadrukt door de rij bomen die de Wonserweg net voor het bord van de bebouwde kom de weg in laan doet veranderen. Dorpsbewoners hechten aan deze landschapstekening. De huidige bomen zijn op hun einde; het kappen is op niet al te lange termijn noodzakelijk volgens de deskundigen van groenvoorzieningen. Er bestaat een mening van landschapsarchitecten dat de huidige bomen niet passen in het landschap (te hoog).

Gewenste situatie

Schraard wil de entree van het dorp graag behouden. Schraard ziet graag een gefaseerde aanpak van kap én herplant van bomen. De gedachten van de bewoners gaan uit naar om en om kappen van de oude bomen en daartussen het herplanten met jonge bomen. De keuze voor een eventuele andere boomsoort is voor iedere Schraarder acceptabel. Dit advies om de sfeer van Weg naar Laan te behouden willen we graag laten meewegen in de gemeentelijke besluitvorming.

6.3. De speeltuin

Huidige situatie

Het dorp is een duidelijke kern op de kaart: de beslotenheid die is ontstaan door de eeuwenlange ontwikkelingen binnen de dorpsgrenzen ervaren Schraarders, maar ook bezoekers, als een bijzondere, mooie plek. Centraal ligt de Vrijterp in het dorp, een groene plek voor ontmoeting, spel en spelen. De speeltuin is daar een belangrijk element in. Schraarders zien het belang van een centrale plek waar kinderen samen kunnen spelen. Het sociale aspect van ontmoeten en samen activiteiten doen wordt zo met de papelel ingegoten. De speeltuin wordt nu te weinig onderhouden.

Afbeelding: speeltuin Schraard

Gewenste situatie

Het onderhoud van de speeltuin komt bij de gemeente te liggen. Het groenonderhoud en het toezien op de veiligheid van toestellen is ook een gemeentelijke taak. Het dorp zal de taak en de kosten op zich moeten nemen van de aanschaf en het onderhoud van speeltoestellen. Hoewel in het verleden teruggeschrikt werd voor de hoge kosten en het lage dagelijkse gebruik dat er tegenover staat is de keus nu duidelijk. Schraarders willen een speeltuin behouden en zullen dus deze speeltuin veilig en uitdagend voor kleine Schraarders gaan maken.

6.4. Wandelpaadje in de berm van de Wonserweg

Huidige situatie

Wandelen buiten het dorp dwingt de voetganger om over de weg te lopen of in de vaak modderige berm.

Gewenste situatie

Een schelpenpaadje of iets dergelijks in de berm zou fijn zijn als de wandelaar wil uitwijken voor verkeer en kan dienen om kinderen te instrueren om niet op de weg te lopen maar in de berm te blijven.

6.5. Het reclamebord tegenover Wonserweg 3

Huidige situatie

In de berm staat direct bij de entree van het dorp een reclamebord.

Gewenste situatie

Veel Schraarders ergeren zich aan het bord. Het is lelijk en stoort in de omgeving. Schraard wil dat het bord verwijderd wordt en dat toekomstige plaatsingen van borden, aanwijzingen en ander straatmeubilair met het dorp overlegd worden.

Afbeelding: reclamebord tegenover Wonserweg 3

6.6. De brug

Huidige situatie

De betonnen brug wordt niet schoongemaakt en te weinig geschilderd. De brug ziet er daardoor onverzorgd uit.

Gewenste situatie

Onderhoud zou beter gedaan moeten worden. Regelmatig schoonmaken en verven van de brug zodat hij er netjes uit ziet.

6.7. De openheid van landschap rondom en binnen het dorp

Huidige situatie

Langzaam groeien er steeds meer doorkijkjes dicht. Bewoners zien dit als verlies. De charme van open weiltes in het dorp en door kunnen kijken naar de straten en woningen daarachter wordt tenietgedaan.

Gewenste situatie

In overleg met bewoners heggen en hekken laag houden, zodat de openheid van het dorp terugkomt en/of behouden blijft.

6.8. De verlichting binnen het dorp

Huidige situatie

Op sommige plekken in het dorp is er 's avonds meer licht dan men wenst.

Gewenste situatie

Een nieuw lichtplan maken in overleg met bewoners en gemeente en dit uitvoeren.

6.9. Een net en schoon dorp

Huidige situatie

Er wordt door vrijwilligers ten minste éénmaal per jaar schoongemaakt; harken van blad, snoeien van groen en het bijhouden van het hekwerk.

Gewenste situatie

Het voortzetten van de huidige inzet van talrijke vrijwilligers. Het betrekken van nieuwe bewoners bij de het schoon en netjes houden van het dorp.

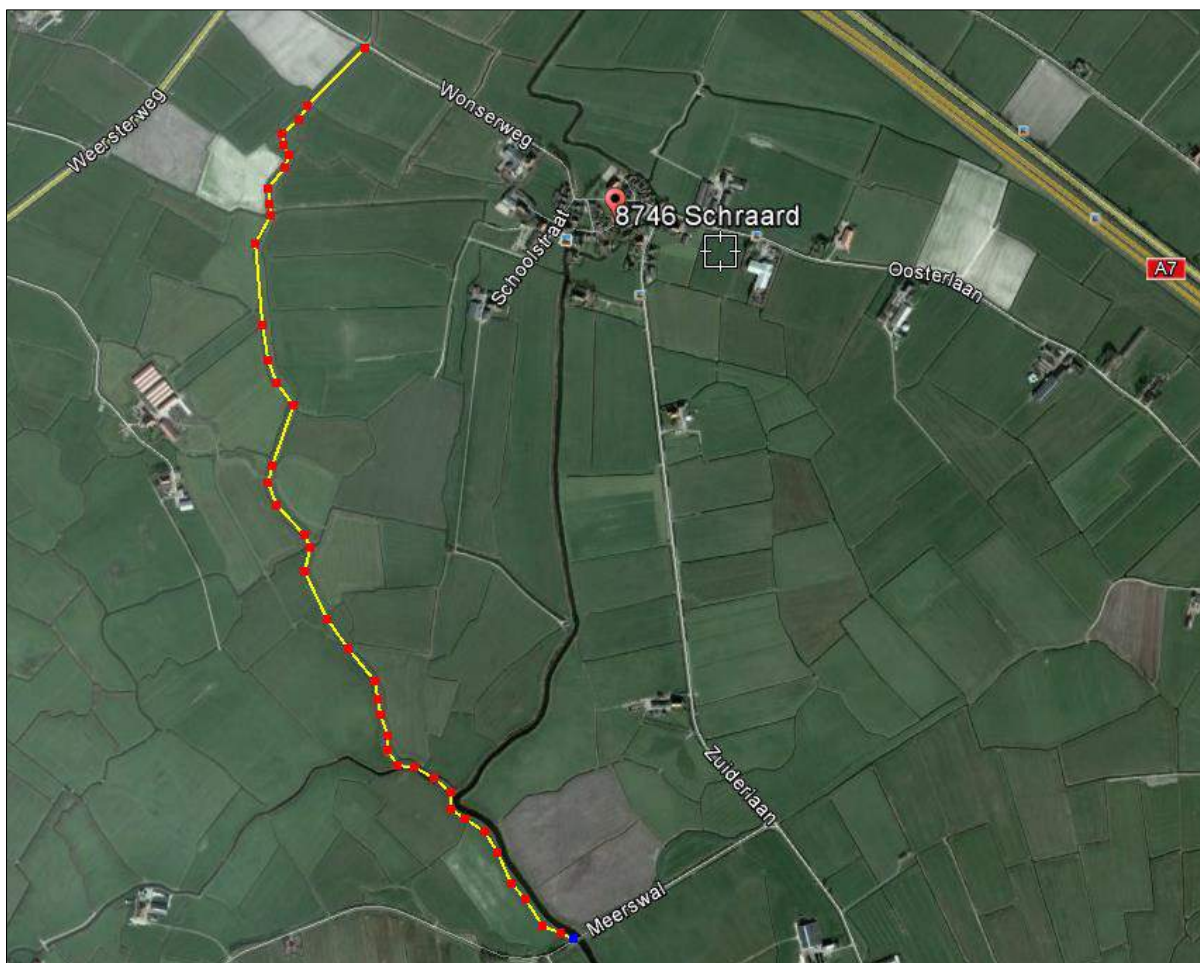
7. RECREATIE

Schraard ligt in de recreatielijn tussen Bolsward en Makkum en is landelijk omgeven door weilanden in een agrarische omgeving. Door het dorp loopt prominent de Schraardervaart en het dorp heeft een rijke historie voor met name de hooiopslag. Daarnaast loopt door Schraard een onlangs geheel (nieuw) ingerichte ruiterroute. Het dorp heeft drie toegangswegen, die een verbinding vormen met de dorpen Wons, Exmorra en Schettens/Longerhouw. Door de bewoners van Schraard worden vormen van recreatieve activiteiten veelvuldig uitgeoefend; wandelen, fietsen, kanovaren, vissen en schaatsen. Voor zwemrecreatie wordt uitgeweken naar Makkum & Bolsward. Schraard staat echter niet als toeristisch dorp bekend. Er is geen boten- of kanoverhuur. Er is geen camping aanwezig en ook wordt er bijvoorbeeld geen boerengolf aangeboden. Mogelijk ligt hier nog een kans voor Schraard in de toekomst. Wel is er een verkooppunt van ijs voor toeristen die het dorp passeren.

7.1. Uitbreiding wandelroute(s)

Huidige situatie

Bij de rond-de-tafelgespreken kwam met name naar voren dat er geen echte wandelroutes zijn die het mogelijk maken voor de inwoners om een gevarieerde wandeling in de omgeving te kunnen maken. Men moet gebruik maken van de toegangswegen. Daarbij zijn er geen verbindingen tussen wegen zodat het lopen van een “rondje” onder de 10 kilometer niet mogelijk is. Men loopt dus vaak dezelfde weg heen en terug. Voor wandelaars resulteert deze situatie in het feit dat ze vrijwel de gehele wandelroute achter elkaar in de wegbermen moeten lopen om de route veilig voort te kunnen zetten. Er worden echter wel mogelijkheden gezien om dit te verbeteren. Er zullen dan afspraken gemaakt moeten worden met overheden en grondeigenaren/gebruikers, aangezien een route over de Groenedijk over hun grondgebied loopt.

Afbeelding: Ligging van de Groenedijk in het Schraarder landschap

Gewenste situatie

Er is een sterke wens vanuit de gemeenschap om te onderzoeken of er gebruik zou kunnen worden gemaakt van de "Groenedijk".

7.2. Uitdiepen SchraardervaartHuidige situatie

De Schraardervaart is beeldbepalend voor het dorp en geeft een wezenlijk "gezicht" aan het typisch Friese landschap en het historische (hooi)dorp.

De Schraardervaart is niet diep genoeg voor de iets grotere pleziervaartuigen. Kano's en kleinere bootjes varen er wel regelmatig. Het uitdiepen wordt de laatste jaren steeds minder frequent gedaan zodat boten steeds vaker vastlopen. Ook heeft de rietbegroeiing de vaart op sommige plaatsen inmiddels aanzienlijk versmald. Hierdoor wordt de doorvaart belemmerd.

Gewenste situatie

De vaarroute door Schraard willen we graag behouden en verbeteren. Net als de gemeente vindt ook de provincie recreatie een belangrijke pijler voor onze lokale economie. Een goede doorgang is dus gewenst. Dit vereist (blijvende) uitdieping van de Schraardervaart.

Afbeelding: De Schraarder Vaart aan de tuinzijde van Dorpsstraat 6

7.3. Aanlegsteiger SchraardHuidige situatie

Op dit moment is er geen collectieve aanlegsteiger in Schraard. Op zich is dit bijzonder gezien de grote potenties op dit vlak. Vanuit de rond-de-tafelgesprekken blijkt dat ook veel Schraarders een dergelijke aanlegsteiger wensen.

Een aantal dorpsbewoners heeft in de loop der jaren een boot aangeschaft. Deze liggen nabij de kerk afgemeerd en gedurende de winter worden de bootjes de kant opgetrokken. Er is er geen uniforme aanlegssystematiek en zijn enkele boten (onderling) aan elkaar afgemeerd. Het geheel geeft een rommelige indruk en alternatieven zijn niet echt mogelijk. Binnen het dorp zou men het graag anders zien.

Gewenste situatie

Dorpsbelang zou een project willen begeleiden waarin wordt gekeken naar de mogelijkheden van een collectieve aanlegsteiger en de locatie hiervan. Hieruit zou een concreet project kunnen worden opgestart om die daadwerkelijk te realiseren. Als mogelijke locatie wordt gedacht aan de bocht in de Schraardervaart nabij de kerk. Dit zal het recreatieve aspect binnen het dorp aanzienlijk verhogen en het aanzicht verbeteren. Binnen het dorp is men van plan om hier afspraken (beleid) over te maken alsmede er toezicht op te houden (handhaven door elkaar aan te spreken).

Het dorp is ook in een zogenaamde “kanoroute” opgenomen terwijl er niet een echte mogelijkheid is voor waterpassanten om het dorp met zijn bezienswaardigheden te bezoeken dan wel fatsoenlijk af te kunnen meren. De aanwezigheid van een steiger zou hier goed op inspelen.

Afbeelding: Mogelijke locatie voor een aanlegsteiger in de Schraardervaart

Bijlagen

- Bijlage 1 - Stemmenoverzicht in tabel en grafiek
- Bijlage 2 - Uitnodigingen 1^e en 2^e inspraakavond
- Bijlage 3 - Publieksversie Kernenbeleid Gemeente Súdwest-Fryslân
- Bijlage 4 - Handreiking stads-, dorps- en wijkvisies
- Bijlage 5 - Besluit en toelichting 'beschermd dorpsgezicht Schraard'

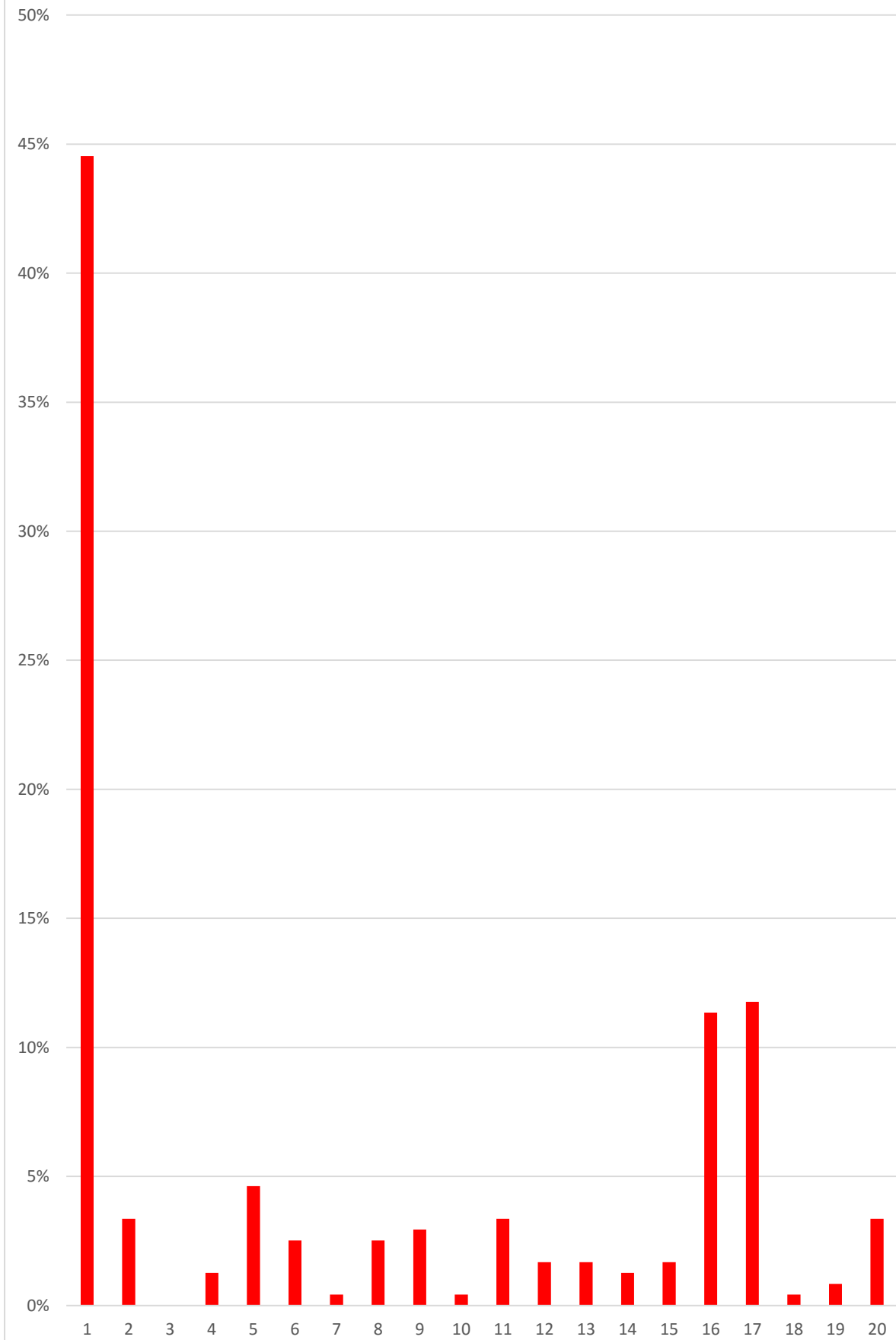
Bijlage 1 - Stemmenoverzicht in tabel en grafiek

Toegekend aantal stemmen per thema in punten en percentage

Thema: Verkeer en parkeren

1	Verruimen uitvalswegen en verbeteren bermen door middel van grastegels en passeerstroken (Wonserweg, Oosterlaan, Zuiderlaan);	106	45%
2	Meer straatverlichting langs uitvalswegen;	8	3%
3	Snelheidsborden langs uitvalswegen;	0	0%
4	Verruimen kruising Wonserweg-Schoolstraat-Smidstraat;	3	1%
5	Meer doorzicht creëren in bocht Dorpsstraat tussen Fam. Zwart en Dutsy;	11	5%
6	Snelheidsvertragende signalering (duidelijker) aanbrengen in Smidstraat;	6	3%
7	Meer en hogere verkeersdrempels in en bij de entree Schraard;	1	0%
8	Verwijderen oneffenheden en verkeersdrempels in wegdek in verband met voorkomen trillingen huizen	6	3%
9	Ruimte creëren voor aanbrengen passeerstrook in de Smidstraat (ongeveer halverwege ter hoogte van weideveldjes);	7	3%
10	Ruimte creëren voor aanbrengen parkeervakken in de Smidstraat (ongeveer halverwege ter hoogte van weideveldjes);	1	0%
11	Parkeerverbod buiten de daarvoor bestemde plaatsen;	8	3%
12	Overzicht op de kruisingen met de Smidstraat verbeteren door middel van spiegels of vermindering hoog opgaand groen;	4	2%
13	Bredere verhardingstrook langs de rand van de Vrijterp (grasbetontegels) om kapot rijden te voorkomen;	4	2%
14	Parkeerverbod langs de rand van de Vrijterp (door middel van borden en handhaving);	3	1%
15	Parkeerverbod langs de Smidstraat (door middel van borden en handhaving);	4	2%
16	Groot/zwaaar landbouwverkeer over landbouwgrond en niet meer door het dorp;	27	11%
17	Omleidingsroute vrachtverkeer zonder bestemming in Schraard;	28	12%
18	Stopborden plaatsen bij afritten A7;	1	0%
19	Strenger snoeiregime opgaand groen langs de Schoolstraat in verband met verkeersoverlast (met name passerend verkeer);	2	1%
20	Geen geparkeerde auto's meer in berm tegenover Wonserweg 1 (Bob en Aukje);	8	3%
Totaal aantal toegekende stempunten		238	

Verkeer en parkeren

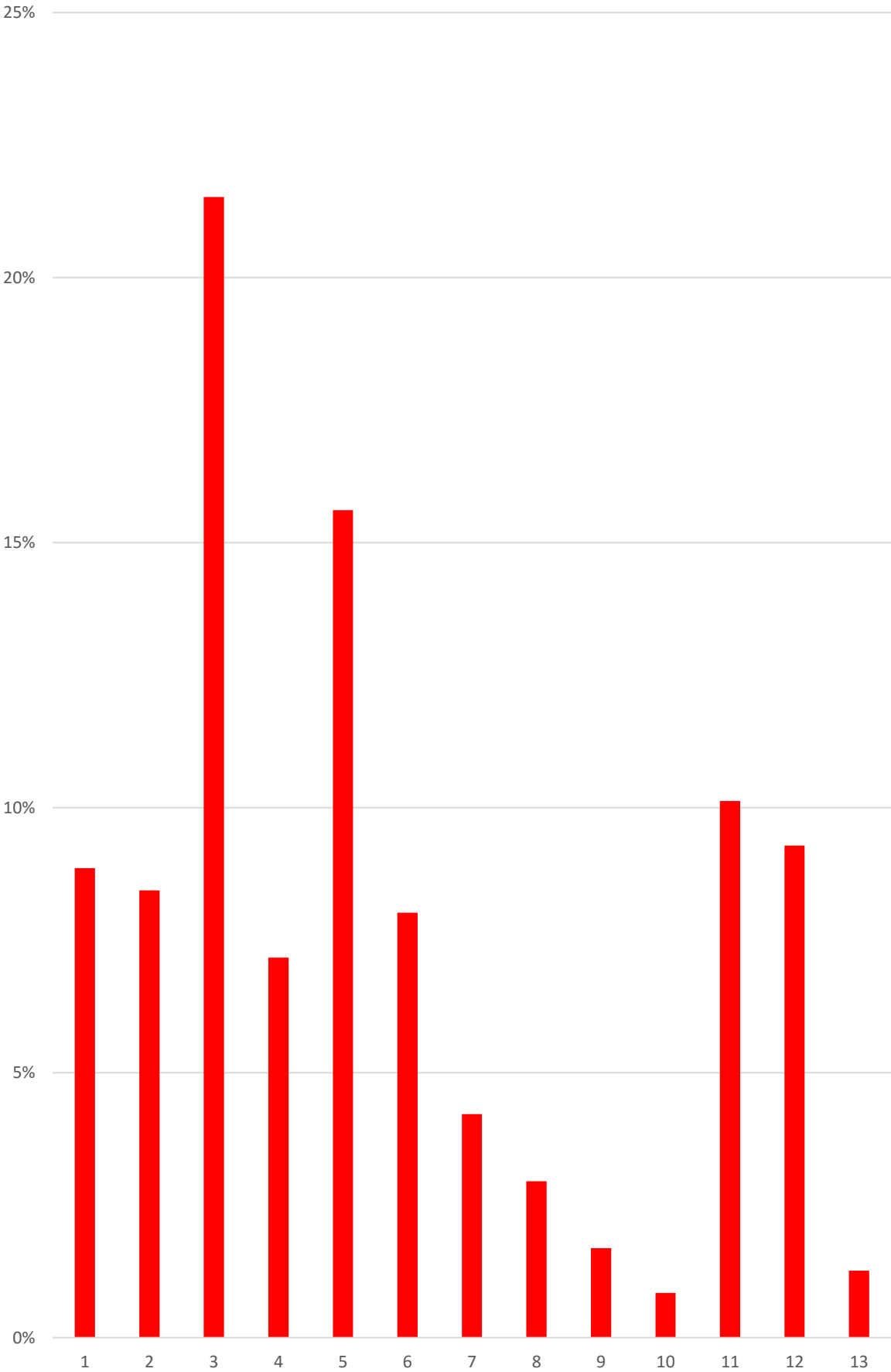
Thema: Wonen, welzijn en maatschappelijke voorzieningen

1	Bestemmingsplan aanpassen zodat er weer nieuwbouw mogelijk is;	21	9%
2	Creëren nieuwbouwmogelijkheden op landjes als aan Zuiderlaan 2 of landje naast trapveldje	20	8%
3	Huur- en/of starterswoonruimte creëren voor jongeren en/of ouderen in bestaand bouwwerk als Frisia;	51	22%
4	Betere handhaving op ongeregelde woningaanpassingen ter behoud van het beschermd dorpsgezicht;	17	7%
5	Strengere handhaving door gemeente op voortgang woningsloop en herbouw aan Oosterlaan 4 (vervallen boerderij voor loods);	37	16%
6	Aanleggen en organiseren gemeenschappelijke groentetuin / dorps tuin / volkstuin;	19	8%
7	Organiseren burendiensten (meerij-gelegenheid, maaltijden, boodschappen, klusjes, bezoek e.d);	10	4%
8	Plaatsen bankje bij aanlegsteigers achter het trapveldje;	7	3%
9	Aanschaf van een handig verplaatsbare goal;	4	2%
10	Organiseren eet-/kookclub vanuit het dorps huis;	2	1%
11	Dorps huis voorzien van zonnepanelen;	24	10%
12	Betere aansluiting Schraard met openbaar (bus)vervoer;	22	9%
13	Schoolvervoerbusjes door Schraard;	3	1%
Totaal aantal toegekende stempunten		237	

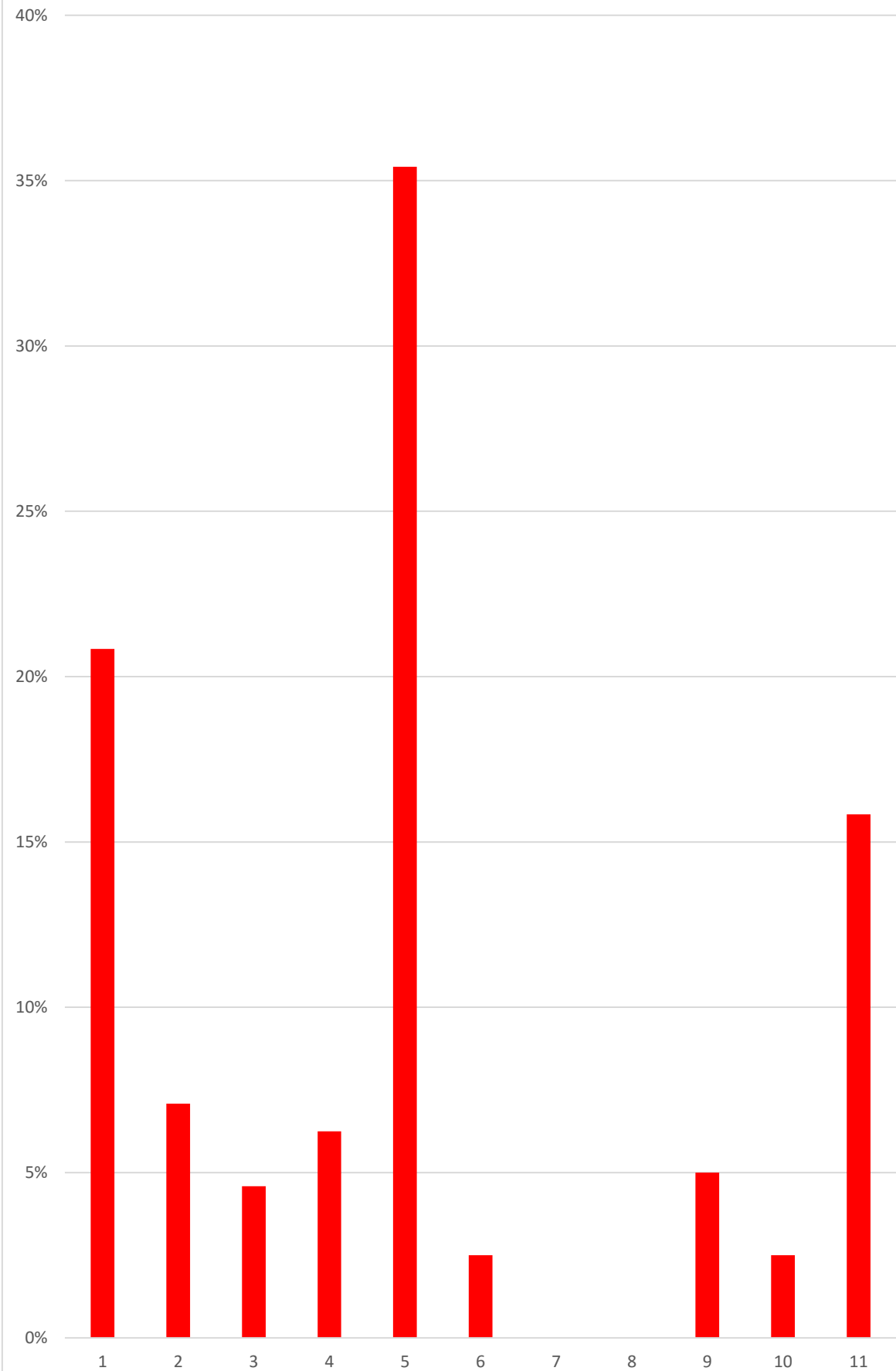
Thema: Woonomgeving en landschap

1	Behoud bomenlaan entree Schraard vanaf de Wonserweg door geleidelijke vervanging voor jongen bomen (passende boomsoort);	50	21%
2	Een smal schelpenpaadje in de berm van de Wonserweg voor wandelaars;	17	7%
3	Openheid landschap bewaren in dorp (hoge hagen en hekken belemmeren open doorkijk);	11	5%
4	Verwijdering reclamebord bij entree Schraard vanaf Wonserweg;	15	6%
5	Voorkomen komt extra windmolens en saneren van bestaande molens in omliggend landschap;	85	35%
6	Minder felle straatverlichting in het dorp;	6	3%
7	Meer “verlichting” uitvalswegen realiseren door middel van reflectiepaaltjes (in plaats van lantaarnpalen);	0	0%
8	Informatiepanelen bij historische waardevolle plaatsen in het landschap/langs wandelpaden (bijvoorbeeld: galgenveldje in de groenedijk);	0	0%
9	Regelmatiger schilderonderhoud voor de betonnen brug bij de Opslag;	12	5%
10	Organiseren (half)jaarlijkse dorps schoonmaak binnen de gemeenschap (vuil, plantenbakken, bladeren etc.);	6	3%
11	Behouden van de speeltuin bij de Vrijterp voor de kinderen in Schraard;	38	16%
Totaal aantal toegekende stempunten		240	

Wonen, welzijn en maatschappelijke voorzieningen

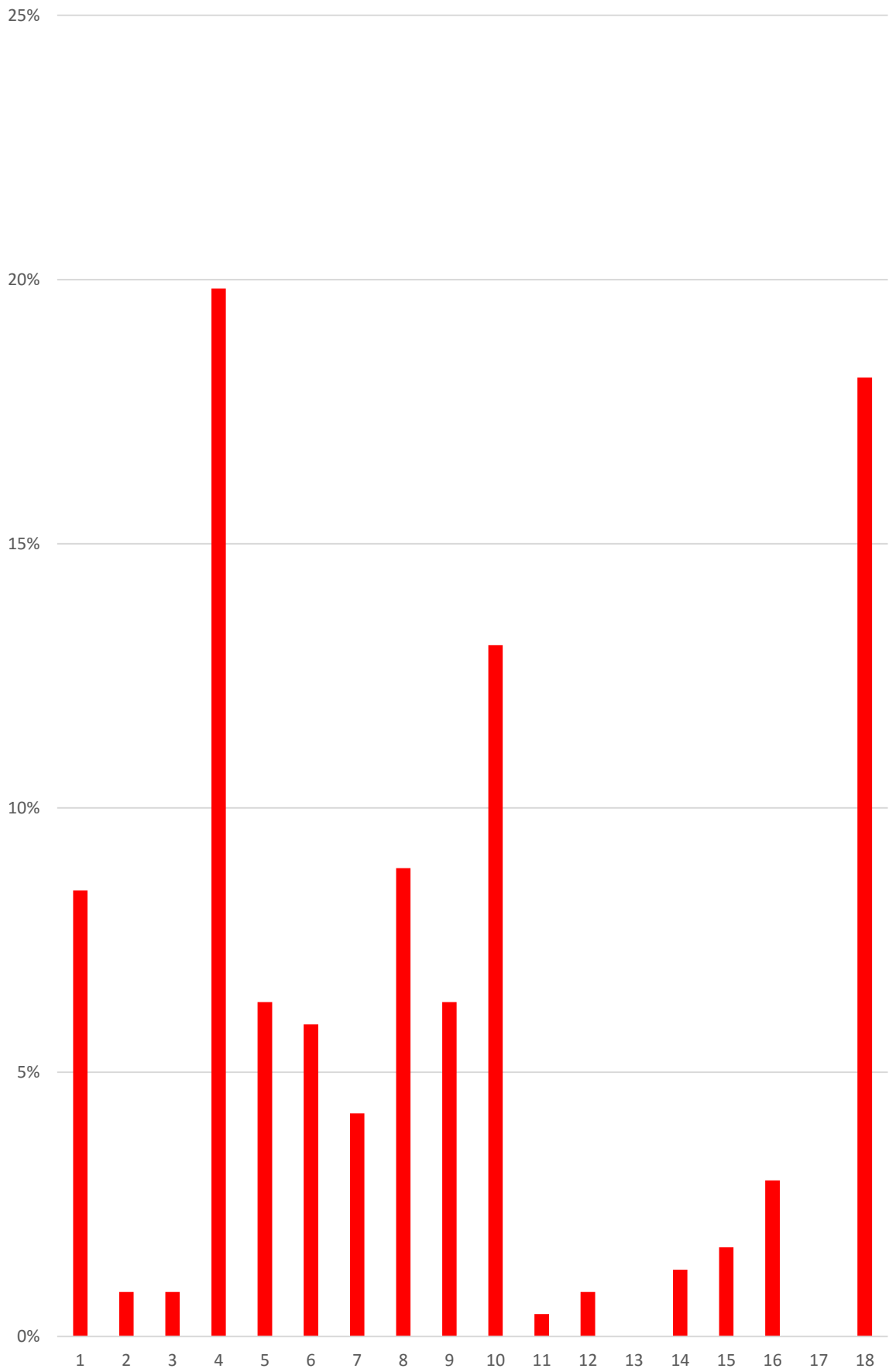
Woonomgeving en landschap

Thema: Recreatie

1	Plaatsen bankje(s) voor fietsers. Bijvoorbeeld bij fietsknooppunt tegenover betonnen brug;	20	8%
2	Steiger bij betonbrug aantrekkelijker maken voor passanten op de Schraarder vaart. Bijv. met steigerhout tegen de wanden;	2	1%
3	Plaatsen bankje bij vrijterp;	2	1%
4	Opnieuw uitdiepen/-baggeren schraarder vaart;	47	20%
5	Verwijderen opgaande rietbegroeiing langs Schraarder vaart;	15	6%
6	Kerk meer toegankelijk maken voor recreanten (buiten openingstijden);	14	6%
7	Jaarlijkse “kofferbakmarkt” Schraard. Ook bekend stellen bij omliggende dorpen	10	4%
8	Oude wandelpad over de Groene dijk weer toegankelijk maken voor het “grote publiek”;	21	9%
9	Oude wandelpad over de Groene dijk extensief toegankelijk maken voor Schraarder recreanten;	15	6%
10	Realiseren ruimere aanlegsteigers voor eigen recreatie in bocht Schraarder vaart achter de kerk. Beleid maken en handhaven;	31	13%
11	Inspelen op bestaande paardenroute door Schraard. Slim inspelen op behoefte bijbehorend publiek;	1	0%
12	Geplastificeerde foto aan buitengevel markante panden in Schraard (zoals het vroeger was) naar voorbeeld Woudsend;	2	1%
13	Bankje maken om kastanjeboom bij Kooistra (Oosterlaan);	0	0%
14	Bestaande kerkroute(s) combineren met fietsroutes;	3	1%
15	Beter inspelen op bestaande kanoroute langs Schraard door Schraarder uitgiftepunt van een kanogids;	4	2%
16	Wilgen langs Schraardervaart aanzienlijk knotten en onderhouden;	7	3%
17	Rooien van bomen langs sportveld (beter aanzicht dorp);	0	0%
18	Realiseren wandelpad rondom Schraard. Even foar een kuijerke zonder al teveel verkeersdrukte;	43	18%
Totaal aantal toegekende stempunten		237	

Recreatie

Bijlage 2 - Uitnodigingen 1^e en 2^e inspraakavond

Uitnodiging

Inspraakavond Dorpsvisie Schraard

Woensdagavond 5 november

19.45 uur

Dorpshuis "De Utwyk"

Geachte inwoner van Schraard,

Op woensdagavond 5 november bent u van harte uitgenodigd voor de eerste inspraakavond op de Dorpsvisie van Schraard 2015-2025.

Gedurende deze avond wordt u samen met de andere Schraarders gevraagd uw kijk op de toekomst van Schraard toe te lichten. Tijdens ronde tafelgesprekken wordt per tafel een thema besproken waarbinnen iedereen de kans krijgt zijn of haar typisch Schraarder wensen voor de komende maanden of jaren kenbaar te maken. Uit de gesprekken zal een lijst met gewenste veranderingen, knelpunten en oplossingen volgen welke de basis zullen vormen voor de dorpsvisie voor de komende 10 jaar.

In de visie kunnen praktische zaken als het uitdiepen van waterwegen, plaatsen van bankjes, aanbrengen van straatverlichting maar ook zaken als de zorg, burenhulp, landschappelijke kwaliteit en de openbare ruimten worden opgenomen. De dorpsvisie zal in haar definitieve vorm leidend zijn voor de activiteiten die de gemeente binnen Schraard gaat uitvoeren. Omdat voor deze activiteiten geld wordt vrijgemaakt vraagt de gemeente om een breed gedragen dorpsvisie welke is opgesteld 'voor en door de gemeenschap'. Het is daarom van groot belang dat tijdens de inspraakavond zoveel mogelijk Schraarders van zich laten horen.

Wij vragen u om voorafgaand aan de inspraakavond even na te denken over uw wensen, knelpunten en oplossingen binnen de volgende thema's:

- Verkeer en parkeren
- Welzijn en maatschappelijke voorzieningen
- Recreatie
- Wonen
- Woonomgeving en landschap

De ronde tafel gesprekken worden begeleid door de bestuursleden van het Dorpsbelang. Zij zullen alle aangedragen punten verzamelen en op een rij zetten. Wij zullen u in een later stadium uitnodigen voor een tweede inspraakavond waar middels stemming wordt bepaald welke van de verzamelde punten een hoge prioriteit krijgen en welke in een later stadium mogen worden gerealiseerd.

Mocht u niet aanwezig kunnen zijn willen wij u vragen om op het bijgevoegde formulier per thema uw wensen op te schrijven en langs te brengen bij een van de bestuursleden van het dorpsbelang. Mailen mag natuurlijk ook naar dorpsbelangschraard@gmail.com

Met vriendelijke groet,

Bestuur Dorpsbelang Schraard

Sjoerd, Aline, Corrie, Jan en David

Verkeer en parkeren

De titel van dit onderwerp spreekt redelijk voor zich. Onderwerpen waar hierbij aan kan worden gedacht zijn bijvoorbeeld snelheidsproblematiek, passeermogelijkheden langs toegangswegen, onoverzichtelijke kruispunten, extra parkeervakken, gladheidsbestrijding, verlichting van donkere wegen etc.

Welzijn en maatschappelijke voorzieningen

Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan zorgvoorzieningen, netwerk burenhulp, een dorpswinkel, kinderopvang, openbaar vervoer, het verenigingsleven, duurzame energiecollectieven, een dorps tuin / dorpsakker etc.

Recreatie

Recreatie gaat in hoofdzaak om de voorzieningen welke worden aangelegd en onderhouden ten behoeve van recreatie en toeristisch vertier. Denk aan wandel- / fietspaden rond Schraard, ophogen van bruggen en uitdiepen watergangen ten behoeve van kleinschalige watersport, aanleg van Schraard, koffie- / rustpunten voor fietsers etc.

Wonen

Dit thema gaat over woningen, woonvoorzieningen en woonplezier. Denk aan woonvoorzieningen voor jongeren of ouderen, borging en behoud historische woningen / dorpsgezicht, nieuwbouw, tegengaan verpaupering, straatverlichting, minder blik (auto's) in de straat etc.

Woonomgeving en landschap

Hierbij moet worden gedacht aan het beleven, versterken en behoud van beeldbepalende elementen en structuren in de directe woonomgeving en in het landschap rond Schraard. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld waterwegen als de Skraarder Feart, groenstructuren zoals bijvoorbeeld de populieren langs de Wonserweg, lintvormige structuren als De Grienedyk. Praktisch gezien kan worden gedacht aan onderhoud van groenstructuren, het behoud van openheid, het zichtbaar(der) maken van markante punten in of rond het dorp, het toegankelijk maken van landschappelijke structuren etc.

Op de achterzijde van dit formulier kunt u uw wensen en ideeën kwijt. Deze mag u inleveren bij een van de bestuursleden van het Dorpsbelang. Emailen mag naar dorpsbelangschraard@gmail.com

Verkeer en parkeren

Welzijn en maatschappelijke voorzieningen

Recreatie

Wonen

Woonomgeving en landschap

DORPSBELANG

SCHRAARD

Uitnodiging

2^e inspraakavond Dorpsvisie Schraard

Maandagavond 30 maart

19.45 uur

Dorpshuis "De Utwyk"

Geachte inwoner van Schraard,

Op maandagavond 30 maart bent u van harte uitgenodigd voor de tweede en laatste inspraakavond op de Dorpsvisie Schraard 2015-2025.

Op deze avond kunt u uw stem uitbrengen op de actiepunten die tijdens de eerste inspraakavond zijn verzameld. De actiepunten met de meeste stemmen vormen het zwaartepunt van de Dorpsvisie en krijgen hiermee de hoogste prioriteit. Het is daarom in ieders belang om uw stem te laten horen op 30 maart.

Hoe zijn de actiepunten tot stand gekomen

Op de eerste inspraakavond in november hebben vele Schraarders tijdens ronde tafelgesprekken met elkaar gesproken over de wensen die zij de komende jaren in en om het dorp gerealiseerd willen zien. Hierbij waren alle Schraarder straten en ongeveer 1/3 van de Schraarder huishoudens vertegenwoordigd. Omdat de aanwezigen hierbij vaak ook de wensen van familie en burens vertolkten is een breed gedragen actiepuntenlijst tot stand gekomen.

De verzamelde actiepunten zijn ondergebracht bij de volgende thema's:

- Verkeer en parkeren
- Wonen, welzijn en maatschappelijke voorzieningen
- Recreatie
- Woonomgeving en landschap

De volledige uitwerking van de verzamelde actiepunten staan per thema weergegeven in de bijlage achter deze uitnodiging.

Hoe werkt het stemmen

Op de tweede inspraakavond mag iedere inwoner van Schraard binnen elk thema 5 punten verdelen over de eerder ingebrachte actiepunten. Het actiepunt dat u het liefst of snelst gerealiseerd ziet verdient hierbij dan de meeste punten. De overgebleven punten kunt u dan verdelen over de punten die u hierna ook graag gerealiseerd wilt zien.

U kunt de formulieren, voorzien van uw naam, ingevuld meenemen naar de inspraakavond. Indien er actiepunten op de stemlijst staan welke extra toelichting nodig hebben dan is er deze avond alle tijd om deze nader toe te lichten.

Wat gebeurt er met uw inbreng

De met u opgestelde actiepuntenlijst vormen de inhoud van de Dorpsvisie voor de komende 10 jaar. De actiepunten welke op 30 maart de meeste stemmen hebben gekregen, krijgen in die periode de hoogste prioriteit bij de acties die worden uitgezet door het Dorpsbelang Schraard.

Bij het realiseren van de actiepunten wordt het Dorpsbelang Schraard organisatorisch en financieel ondersteund door de gemeente Súdwest Fryslân. Een belangrijke voorwaarde voor die ondersteuning is dat er een breed gedragen dorpsvisie ligt welke is opgesteld voor en door de 'mienskip' (bron; beleidsnotitie 'Kernenbeleid Gemeente Súdwest Fryslân'). Het is daarom van groot belang dat tijdens de inspraakavond zoveel mogelijk Schraarders van zich laten horen.

De tweede inspraakavond zal op 30 maart worden begeleid door de bestuursleden van het Dorpsbelang. Hier krijgt u dan de gelegenheid om de stemlijsten te voorzien van uw stem en eventueel vragen te stellen over de thema's en de actiepunten welke staan vermeld op de lijsten. Aan het eind van de avond worden de stemformulieren in ontvangst genomen en gecontroleerd.

Mocht u niet aanwezig kunnen zijn willen wij u vragen om op het bijgevoegde stemformulier, per thema uw 5 punten te verdelen door middel van 'turven'. Graag het ingevulde formulier, voorzien van uw naam, inleveren bij een van de bestuursleden van het dorpsbelang.

Met vriendelijke groet,

Bestuur Dorpsbelang Schraard

Sjoerd, Aline, Jan en David

Naam:

Verkeer en parkeren

Actiepunten	Stemscore
1. Verruimen uitvalswegen en verbeteren bermen door middel van grastegels en passeerstroken (Wonserweg, Oosterlaan, Zuiderlaan);	
2. Meer straatverlichting langs uitvalswegen;	
3. Snelheidsborden langs uitvalswegen;	
4. Verruimen kruising Wonserweg-Schoolstraat-Smidstraat;	
5. Meer doorzicht creëren in bocht Dorpsstraat tussen Fam. Zwart en Dutsy;	
6. Snelheidsvertragende signalering (duidelijker) aanbrengen in Smidstraat;	
7. Meer en hogere verkeersdrempels in en bij de entree Schraard;	
8. Verwijderen oneffenheden en verkeersdrempels in wegdek in verband met voorkomen trillingen huizen (met name overlast in Smidsstraat en drempel bij entree vanaf Oosterlaan);	
9. Ruimte creëren voor aanbrengen passeerstrook in de Smidstraat (ongeveer halverwege ter hoogte van weideveldjes);	
10. Ruimte creëren voor aanbrengen parkeervakken in de Smidstraat (ongeveer halverwege ter hoogte van weideveldjes);	
11. Parkeerverbod buiten de daarvoor bestemde plaatsen;	
12. Overzicht op de kruisingen met de Smidstraat verbeteren door middel van spiegels of vermindering hoog opgaand groen;	
13. Bredere verhardingstrook langs de rand van de Vrijterp (grasbetontegels) zodat geparkeerde auto's de grasmat lang de randen niet kapot rijden;	
14. Parkeerverbod langs de rand van de Vrijterp (door middel van borden en handhaving);	
15. Parkeerverbod langs de Smidsstraat (door middel van borden en handhaving);	
16. Groot/zwaar landbouwverkeer over landbouwgrond en niet meer door het dorp;	
17. Omleidingsroute vrachtverkeer zonder bestemming in Schraard;	
18. Stopborden plaatsen bij afritten A7;	
19. Strenger snoeiregime opgaand groen langs de Schoolstraat in verband met verkeersoverlast (met name passerend verkeer);	
20. Geen geparkeerde auto's meer in berm tegenover Wonserweg 1 (Bob en Aukje);	

Wonen, welzijn en maatschappelijke voorzieningen

Actiepunten	Stemscore
1. Bestemmingsplan aanpassen zodat er weer nieuwbouw mogelijk is;	
2. Creëren nieuwbouwmogelijkheden op landjes als aan Zuiderlaan 2 of landje naast trapveldje (financiering m.b.v. gemeente en/of d.m.v. "crowdfunding");	
3. Huur- en/of starterswoonruimte creëren voor jongeren en/of ouderen in bestaand bouwwerk als Frisia;	
4. Betere handhaving op ongeregelde woningaanpassingen ter behoud van het beschermd dorpsgezicht;	
5. Strengere handhaving door gemeente op voortgang woningsloop en herbouw aan Oosterlaan 4 (vervallen boerderij voor loods);	
6. Aanleggen en organiseren gemeenschappelijke groentetuin / dorpstuin / volkstuin;	
7. Organiseren burendiensten (meerij-gelegenheid, maaltijden, boodschappen, klusjes, bezoek e.d);	
8. Plaatsen bankje bij aanlegsteigers achter het trapveldje;	
9. Aanschaf van een handig verplaatsbare goal;	
10. Organiseren eet-/kookclub vanuit het dorpshuis;	
11. Dorpshuis voorzien van zonnepanelen;	
12. Betere aansluiting Schraard met openbaar (bus)vervoer;	
13. Schoolvervoerbusjes door Schraard;	

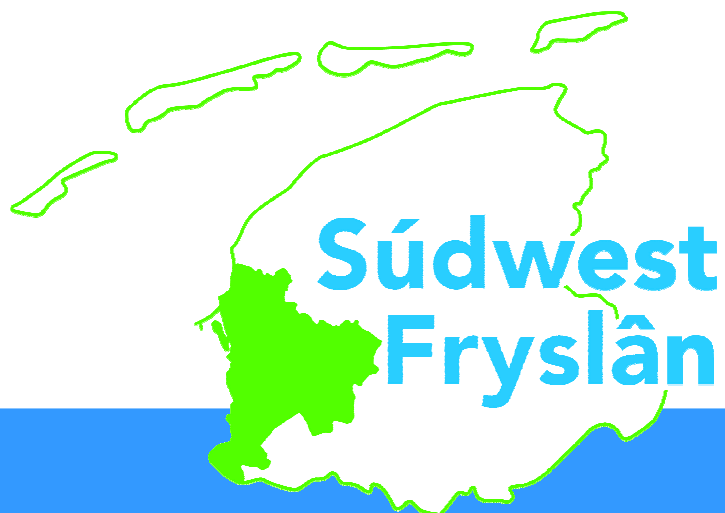
Woonomgeving en landschap

Actiepunten	Stemscore
1. Behoud bomenlaan entree Schraard vanaf de Wonserweg door geleidelijke vervanging voor jongen bomen (passende boomsoort);	
2. Een smal schelpenpaadje in de berm van de Wonserweg voor wandelaars;	
3. Openheid landschap bewaren in dorp (hoge hagen en hekken belemmeren open doorkijk);	
4. Verwijdering reclamebord bij entree Schraard vanaf Wonserweg;	
5. Voorkomen komt extra windmolens en saneren van bestaande molens in omliggend landschap;	
6. Minder felle straatverlichting in het dorp;	
7. Meer “verlichting” uitvalswegen realiseren door middel van reflectiepaaltjes (in plaats van lantaarnpalen);	
8. Informatiepanelen bij historische waardevolle plaatsen in het landschap/langs wandelpaden (bijvoorbeeld: galgenveldje in de groenedijk);	
9. Regelmatiger schilderonderhoud voor de betonnen brug bij de Opslag;	
10. Organiseren (half)jaarlijkse dorpsschoonmaak binnen de gemeenschap (vuil, plantenbakken, bladeren etc.);	
11. Behouden van de speeltuin bij de Vrijterp voor de kinderen in Schraard;	

Recreatie

Actiepunten	Stemscore
1. Plaatsen bankje(s) voor fietsers. Bijvoorbeeld bij fietsknooppunt tegenover betonnen brug;	
2. Steiger bij betonbrug aantrekkelijker maken voor passanten op de Schraarder vaart. Bijvoorbeeld door “opleuken” met steigerhout tegen de wanden;	
3. Plaatsen bankje bij vrijterp;	
4. Opnieuw uitdiepen/-baggeren schraarder vaart;	
5. Verwijderen opgaande rietbegroeiing langs Schraarder vaart;	
6. Kerk meer toegankelijk maken voor recreanten (buiten openingstijden);	
7. Jaarlijkse “kofferbakmarkt” Schraard. Ook bekend stellen bij omliggende dorpen	
8. Oude wandelpad over de Groene dijk weer toegankelijk maken voor het “grote publiek”;	
9. Oude wandelpad over de Groene dijk extensief toegankelijk maken voor Schraarder recreanten;	
10. Realiseren ruimere aanlegsteigers voor eigen recreatie in bocht Schraarder vaart achter de kerk. Bijpassend beleid maken voor bewoners over gebruik/onderhoud/verdeling;	
11. Inspelen op bestaande paardenroute door Schraard. Slim inspelen op behoefte bijbehorend publiek;	
12. Geplastificeerde foto aan buitengevel markante panden in Schraard (zoals het vroeger was) naar voorbeeld Woudsend;	
13. Bankje maken om kastanjeboom bij Kooistra (Oosterlaan);	
14. Bestaande kerkroute(s) combineren met fietsroutes;	
15. Beter inspelen op bestaande kanoroute langs Schraard door Schraarder uitgiftepunt van een kanogids;	
16. Wilgen langs Schraardervaart aanzienlijk knotten en onderhouden;	
17. Rooien van bomen langs sportveld (beter aanzicht dorp);	
18. Realiseren wandelpad rondom Schraard. Even foar een kuierke zonder al teveel verkeersdrukke;	

Bijlage 3 - Publieksversie Kernenbeleid Gemeente Súdwest-Fryslân

Publieksversie
Kernenbeleid Gemeente Súdwest Fryslân
"DE DOAR IEPEN FOAR DE MIENSKIP"

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Visie	3
3. De rol van de gemeente	3
4. De rol van de stads-, dorps- en wijkbelangen	5
5. Stads- dorps- en wijkvisies	5
6. Communicatie	6
7. Financiën	7
8. Evaluatie	7

1. Inleiding

De gemeente Súdwest Fryslân bestaat uit 69 steden en dorpen. Daarbij zijn de steden Bolsward en Sneek weer opgedeeld in wijken. Als gemeente vinden we een goed contact met onze steden, dorpen en wijken belangrijk. En willen we de leefbaarheid in de kernen behouden en als het mogelijk is zelfs versterken. Het kernenbeleid van de gemeente Súdwest Fryslân geeft handen en voeten aan deze uitgangspunten. Deze notitie gaat in op hoe de gemeente de communicatie met de besturen van de stads-, dorps- en wijkbelangen gaat vormgeven en welke rollen de verschillende partijen daarbij hebben.

2. Visie

De gemeente staat voor goede fysieke en sociale woon- en leefomstandigheden in de steden, dorpen en wijken. Alle steden, dorpen en wijken hebben een eigen karakter en eigen wensen en ideeën over de toekomst. Daarom heeft iedere stad, dorp of wijk wat betreft de leefbaarheid een eigen specifieke aanpak en ondersteuning nodig. De gemeente Súdwest Fryslân staat dicht bij haar burgers. Via korte lijnen en een goede communicatie met de burgers wil de gemeente invulling geven aan deze specifieke aanpak en ondersteuning, hierbij staat de burger centraal. Bij het realiseren van die leefomstandigheden waar de bewoners tevreden over zijn, bieden we onze steden, dorpen en wijken ondersteuning, maar we vragen hen ook mee te denken over hoe we aan de leefbaarheid kunnen werken.

3. De rol van de gemeente

De rol van de gemeente bestaat uit drie functies, namelijk de regiefunctie, de sturende en de faciliterende functie.

- *Regiefunctie*: de gemeente voert de regie om goede woon- en leefomstandigheden te realiseren. Hiervoor zorgt zij dat betrokken instanties, steden, dorpen en wijken samenwerken.
- *Sturend*: de gemeente signaleert landelijke en regionale trends en ontwikkelingen. Zij speelt hier met het beleid, de betrokkenen en met mogelijke activiteiten op in, zodat de trends in de steden, dorpen en wijken worden gestimuleerd.
- *Faciliterend*: bij het realiseren van goede woon- en leefomstandigheden speelt de inzet en betrokkenheid van de bewoners een belangrijke rol. De rol van de gemeente is daarbij gericht op het creëren van goede omstandigheden. Daarbij kunt u denken aan het geven van advies, ondersteuning maar ook probleemoplossend en praktisch meedenken.

De gemeente wil deze functies/rollen nadrukkelijk samen met de steden, dorpen en wijken uitoefenen. Ook werkt de gemeente samen met maatschappelijke instanties, woningbouwcorporaties, Doarpswurk en de Politie. De gemeente wil en kan niet alles zelf doen, maar denkt vanuit de gemeenschap en vindt daarom samenwerking met andere partijen erg belangrijk.

Bestuur

Bij de bestuurlijke rol van de gemeente is veel aandacht voor steden, dorpen en wijken. Daarom is er een portefeuillehouder kernenbeleid en zijn er vijf contactwethouders, ieder met een eigen verantwoordelijkheid. Daarnaast treden de wethouders ook op als vakwethouder.

Er zijn drie rollen voor de wethouders:

- De portefeuillehouder kernenbeleid: is lid van het college van burgemeester en wethouders en beheert de portefeuille kernenbeleid in zijn algemeenheid. Hij is de regisseur en coördinator binnen het college als het om kernenbeleid gaat. Daarnaast is de portefeuillehouder Kernenbeleid verantwoordelijk voor de communicatie met de besturen van stads-, dorps- en wijkbelangen. De portefeuillehouder Kernenbeleid binnen de gemeente Súdwest Fryslân is Maarten Offinga. Tegelijkertijd is hij ook contactwethouder voor een aantal kernen en vakwethouder op andere beleidsterreinen.
- De contactwethouder: elke kern binnen de gemeente is gekoppeld aan een contactwethouder. Deze wethouder is het bestuurlijke aanspreekpunt voor de stads- dorps- en wijkbelangen.
- De vakwethouder: elke wethouder heeft zijn/haar eigen portefeuille met daarin een aantal vakgebieden waar hij/zij verantwoordelijk voor is. Zo treedt elke wethouder als vakwethouder op voor de vakgebieden in zijn/haar portefeuille. De vakwethouder zorgt ervoor dat toezeggingen die een contactwethouder maakt met de stads-, dorps- en wijkbelangen ook worden nagekomen.

Ambtenaren

De ambtelijke rol is ingevuld door de dorpen- en wijkencoördinatoren. Deze coördinatoren zijn het eerste aanspreekpunt voor de besturen van de stads-, dorps- en wijkbelangen.

De taken van de dorpen- en wijkencoördinatoren zijn:

- Bijdragen aan de leefbaarheid.
- Ogen en oren van de gemeentelijke organisatie.
- Loket voor collectieve vragen.
- Zorg dragen voor communicatie tussen (groepen) bewoners en de gemeente.
- Signaleren van knelpunten en kansen in de samenleving.
- Informeren en raadplegen over gemeentelijke initiatieven.
- Informeren en raadplegen van de organisatie over initiatieven in dorpen en wijken.
- Signaleren van belangen van gemeente, dorpen en wijken.
- Coördineren van initiatieven in de dorpen en wijken.
- Faciliteren en als vliegwiel functioneren.

Met andere woorden: de dorpen- en wijkencoördinator is op de hoogte van bijna alles wat in zijn/haar stad, dorp of wijk speelt.

4. De rol van de stads-, dorps- en wijkbelangen

Stads-, dorps- en wijkbelangen

De besturen van de stads-, dorps- en wijkbelangen hebben een belangrijke rol bij de uitvoering van het kernenbeleid. Zij behartigen de collectieve belangen en zijn de gesprekspartner voor de gemeente. De taak van de besturen van de stads-, dorps en wijkbelangen gaat dan ook over de algemene belangen van alle inwoners uit die stad, dorp of wijk. Zij adviseren de gemeente over zaken die hun stad, dorp en wijk en hun inwoners aangaat.

Buurt- en wijkverenigingen

De rol van buurt- en wijkverenigingen is vaak anders. Deze verenigingen richten zich in de meeste gevallen op het organiseren van buurt- en wijkactiviteiten. Dat betekent dat deze verenigingen zich niet bezig houden met de collectieve belangen binnen die buurten en wijken en daarom geen wijkbelang zijn. Maar de gemeente streeft er wel naar de buurt- en wijkverenigingen te laten doorgroeien naar wijkbelangen. Als gemeente vinden we een goed contact met de steden, dorpen en wijken erg belangrijk. Uiteraard geldt dat ook voor de buurt- en wijkverenigingen. We willen, net als in de steden en dorpen, ook de leefbaarheid in onze wijken en buurten behouden en waar mogelijk versterken. Hierbij is de inzet en betrokkenheid van de bewoners van groot belang. Die betrokkenheid van bewoners uit zich al in de manier waarop zij zich hebben georganiseerd in buurt-, wijk- en speeltuinverenigingen. De gemeente wil die verenigingen ondersteunen. Voor buurt- en wijkverenigingen die aangeven een vereniging te willen blijven zullen de contactpersonen wel beschikbaar blijven. Deze verenigingen zullen ook jaarlijks door de gemeente worden bezocht.

5. Stads- dorps- en wijkvisies

Als gemeente willen we de leefbaarheid in onze steden, dorpen en wijken behouden en waar mogelijk versterken. Daarom vragen we aan alle steden, dorpen en wijken om een eigen toekomstvisie op te stellen. Het is de bedoeling dat de visie een plan wordt van, voor en gemaakt door de stad, dorp of wijk zelf. In zo'n visie kunnen onderwerpen zoals de aanwezigheid en het onderhoud van de woningen, voorzieningen, veiligheid en de kwaliteit van het milieu en de openbare ruimten

worden opgenomen. Die visie speelt een belangrijke rol bij de activiteiten die de gemeente in zo'n stad, dorp of wijk gaat uitvoeren. Het Team Dorpen- en Wijkencoördinatie (DWK) biedt hierbij ondersteuning. In de wijken van Sneek en Bolsward wordt onderzocht op welke wijze inhoudelijke ondersteuning kan plaatsvinden. Men kijkt dan ook welke rol de wijkverenigingen kunnen spelen. Voor het gemak stelt de gemeente Súdwest Fryslân een handleiding beschikbaar voor het maken van een stads- dorps- of wijkvisie.

6. Communicatie

Communicatie is zowel belangrijk voor de gemeente als voor de steden, dorpen en wijken. De gemeente streeft naar een moderne, klantgerichte dienstverlening waarbij de klant centraal staat. Hierbij richt het team dorpen- en wijkcoördinatie zich vooral op de collectieve wensen.

De communicatie bestaat uit de volgende onderdelen:

- Meldpunt Openbare ruimte
- Meldpunt Overlast
- Communicatieprotocol (intern en extern)
 - In het communicatieprotocol worden zowel structurele als thematische communicatie (bij projecten) gedetailleerd beschreven.
- Regelmatig overleg zowel intern als extern
 - Ambtelijke overleggen over integrale afstemming van het Kernbeleid
 - Overleggen met stads-, dorps- en wijkbelangen en wijkverenigingen
 - Overleggen met professionele instanties (Doarpswurk, woningcorporaties, politie, welzijnsinstanties, etc) over de leefbaarheid in de steden, dorpen en wijken.
 - Jaarlijkse overleggen met de wijkverenigingen in Bolsward en Sneek
 - Stads-, dorps- en wijkvisitaties, indien gewenst
 - Periodieke conferenties

Voor de communicatie maken we gebruik van diverse middelen, zoals: de telefoon, e-mail, website, krant en de stads-, dorps- en wijkkranten.

De gemeente wil hiermee het volgende bereiken:

- Op tijd informatie geven aan de steden, dorpen en wijken over beleidsveranderingen, projecten en activiteiten in hun stad, dorp of wijk
- Een goede bereikbaarheid van de stads-, dorps- en wijkcoördinatoren
- Een goede samenwerking met de stads-, dorps- en wijkbelangen
- Regelmatig samenwerken met alle betrokkenen (politie, Doarpswurk, welzijnsinstellingen, woningbouwcorporaties, etc), om op die manier van elkaars kennis gebruik te maken.

7. Financiën

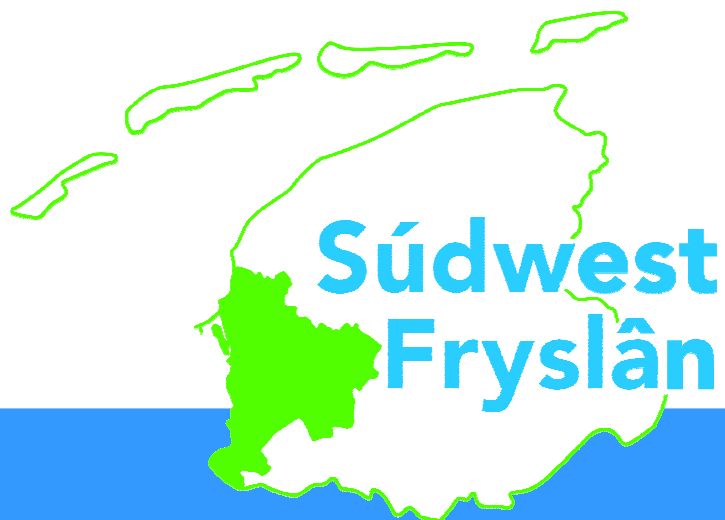
De financiële ondersteuning van stads-, dorps- en wijkbesturen kent drie geldstromen, te weten:

- **Organisatiegeld**
Dit is een jaarlijkse vaste bijdrage voor besturen van stads-, dorps- en wijkbelangen. Deze bijdrage is bedoeld voor het goed kunnen functioneren van die besturen en is door hen vrij te besteden. Hieronder vallen kosten van vergaderingen, telefoonkosten, reiskosten, cursuskosten, etc. Men hoeft geen verantwoording over de besteding af te leggen aan de gemeente. Wel moeten de besturen van stads-, dorps- en wijkbelangen voldoen aan de wettelijke eisen van een vereniging (KvK-registratie, statuten en huishoudelijk reglement). In 2011 is de omvang van de bijdrage € 1.000,00 per bestuur van stads-, dorps- of wijkbelang.
- **Kwaliteitsgeld**
Dit is een bijdrage bedoeld voor de uitvoering van onderdelen uit de stads-, dorps- en wijkvisies. Stads-, dorps- en wijkbelangen kunnen hiervoor een aanvraag indienen. De gemeente stelt als voorwaarde dat er een "goedgekeurde" visie is en dat dit onderdeel is opgenomen in het jaarprogramma. Daarnaast is het ook mogelijk voor voorzieningen en/of activiteiten die (nog) niet in een stads-, dorps- of wijkvisie zijn opgenomen, maar waarvoor in de stad, dorp of wijk een aantoonbaar draagvlak bij de bewoners bestaat. Voor steden, dorpen en wijken die geen visie hebben opgesteld geldt ook dat er aantoonbaar draagvlak voor de investering, voorziening of activiteit moet zijn, wil die voor een bijdrage in aanmerking komen. Het bestuur van stads-, dorps- en wijkbelangen legt op eenvoudige wijze verantwoording af aan het college. Het kwaliteitsgeld is niet bedoeld voor de financiering van (grote) infrastructurele projecten, onderhoudswerken en dergelijke.
- **Projectenbudget**
Het projectenbudget is voor de realisatie van grotere projecten uit de stads-, dorps- en wijkvisies. Voor die projecten is vaak ook geld van anderen nodig, in dat geval spreken we van cofinanciering. Hierbij kunt u denken aan het uitvoeren van een grotere voorziening in stad, dorp of wijk waarbij vanuit verschillende fondsen/subsidiënten financiering noodzakelijk is. Aanvragen voor dit budget komen van de steden, dorpen en wijken zelf, met ondersteuning van de gemeente. Uiteindelijk neemt de gemeenteraad over de aanvragen een besluit.

8. Evaluatie

Periodiek stelt het team dorpen- en wijkencoördinatie een bestuursrapportage op. In deze rapportage gaat men vooral in op de voortgang van de werkzaamheden van het team Dorpen- en Wijkencoördinatie (Team dwk). Onderwerpen die hierbij aan de orde komen zijn: het reguliere overleg, bereikbaarheid coördinatoren en contactwethouder, terugkoppeling van coördinatoren en contactwethouders, ect.

Bijlage 4 - Handreiking stads-, dorps- en wijkvisies

Handreiking stads-, dorps- en wijkvisies

"DE DOAR IEPEN FOAR DE MIENSKIP"

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
1. Handleiding stads-, dorps- of wijkvisie	4
1.1 Wat is een stads-, dorps-, of wijkvisie.....	4
1.2 Wat zet je er in	4
1.3 Hoe pak je het aan	4
1.4 Hoe voer je het uit	6
2. Marsroute van een stads-, wijk- of dorpsvisie (hierna: visie)	7
Bijlage I.	9

Inleiding

In de beleidsnotitie kernenbeleid gemeente Súdwest Fryslân is het volgende over stads-, dorps- en wijkvisies geschreven.

Ten aanzien van de sociale leefbaarheid wil de gemeente in elke stad, dorp of wijk een vitale, sterke en solidaire samenleving realiseren. Om meer inzicht te krijgen in de leefbaarheid in de steden, dorpen en wijken stimuleert de gemeente de besturen van de stads-, dorps- en wijkbelangen om een wijkvisie op te stellen. Daarbij is het de bedoeling dat de visie een plan wordt van, voor en gemaakt door de stad, dorp of wijk zelf. In zo'n visie kunnen onderwerpen zoals: de aanwezigheid en het onderhoud van de woningen, voorzieningen, veiligheid en de kwaliteit van het milieu en de openbare ruimten worden opgenomen. Het Team Dorpen- en Wijkencoördinatie (DWK) zal hierbij ondersteunend en faciliterend optreden. Hierbij dient aandacht te zijn voor de integraliteit van de visie en samenwerking met andere partners. Op inhoud kan het bestuur worden ondersteund door Doarpswurk voor zover het de dorpen betreft. In de wijken van Sneek en Bolsward zal worden onderzocht op welke wijze inhoudelijke ondersteuning kan plaatsvinden. Daarbij wordt ook gekeken naar hoe de wijkverenigingen hierbij betrokken en ondersteund kunnen worden.

In Hoofdstuk 1. wordt uitgelegd wat een stads-, dorps- of wijkvisie is, wat je in een visie kunt zetten, hoe je het maken van een visie kunt aanpakken en hoe je een visie kunt uitvoeren.

In hoofdstuk 2 wordt beschreven welke route de vastgestelde stads-, dorps- of wijkvisies binnen de gemeente maakt en hoe men daarmee omgaat.

1. Handleiding stads-, dorps- of wijkvisie

1.1 Wat is een stads-, dorps-, of wijkvisie

Een stads-, dorps- of wijkvisie is een plan van, voor en door de stad, dorp of wijk voor de middellange termijn. Alle wensen en ideeën vanuit de steden, dorpen, en wijken worden op papier gezet. Alle bewoners worden uitgenodigd om hieraan mee te werken. Het doel van een stads-, dorps- of wijkvisie is de gemeente en andere partners meer inzicht te geven in de wensen en ideeën uit de gemeenschap. Bovendien verstevigt het maken van een visie de band tussen het bestuur van stads-, dorps- en wijkbelang en de bewoners. Dit alles om de leefbaarheid op peil te houden en mogelijk te verbeteren.

1.2 Wat zet je er in

Kort samengevat is een stads-, dorps- of wijkvisie het wensenlijstje van de bewoners van die stad, dorp of wijk. Het wensenlijstje moet wel onderbouwd worden. Deze onderbouwing kan ook later bij een uitvoeringsplan worden gedaan. Bij het opstellen van de visie moet goed naar de fysieke en sociale leefbaarheid worden gekeken. Alleen oog voor groen (openbaar groen) en grijs (straten, wegen en pleinen) is niet voldoende. Onderwerpen die deel uit kunnen maken van een stads-, dorps- of wijkvisie zijn: verkeer, veiligheid, overlast, woningen, woonomgeving, vrijwilligerswerk, verenigingsleven, voorzieningen, contacten, etc.

In bijlage I is een mogelijke inhoudsopgave weergegeven.

1.3 Hoe pak je het aan

Het bestuur van stads-, dorps- of wijkbelang kan zelf kiezen voor een manier waarop een visie wordt samengesteld. In deze paragraaf beschrijven we de meest gebruikelijke manier van aanpak. Er zijn echter meerdere manieren.

De keukentafelmethode

De standaard aanpak is de zogenaamde "keukentafelmethode". Die methode heeft in veel dorpen reeds geleid tot een dorpsvisie. De methode ziet er als volgt uit:

1. Voorbereidingsfase

Organisatie

- Vooroverleg van stads-, dorps- of wijkbelang met Doarpswurk of een opbouworganisatie en de gemeente.
- Uitzetten stappenplan en overleggen en (eventueel) een subsidieaanvraag door stads-, dorps- of wijkbelang
- Een werkgroep vormen door stads-, dorps- of wijkbelang uit stad, dorp of wijk.

Inhoudelijk

- Brainstormavond organiseren door en voor de werkgroep voor het bepalen van de thema 's, voorbereiding instructieavond en keukentafelgesprekken.
- Gesprekken inplannen met bewoners en eventueel een bewonersavond organiseren.

2. Inventarisatiefase

- Werkgroepleden voeren keukentafelgesprekken met bewoners en/of groeperingen.
- Concept-visie wordt met Doarpswurk of het opbouwwerk ontwikkeld en opgesteld.
- Actiepunten vaststellen en prioriteiten aangeven.

3. Terugkoppelingsfase

- Bewoners en de gemeente worden op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen.
- Terugkoppeling van de concept-visie aan de bewoners en/of groeperingen.
- Discussie, conclusies en vaststelling van de visie door de leden van stads-, dorps- of wijkbelang.
- Eindredactie en opmaak van de visie.

4. Presentatie stads-, dorps- of wijkvisie

- Aan stad, dorp of wijk.
- Aan de gemeente en andere participanten/belanghebbenden.

Vanuit de gemeente zijn vakinhoudelijke disciplines beschikbaar om stads-, dorps- of wijkbelang bij het opstellen van een visie te ondersteunen.

Vooropgesteld is dat het initiatief voor het opstellen van een visie en de wijze waarop dit wordt opgepakt bij stads-, dorps- of wijkbelang ligt.

1.4 Hoe voer je het uit?

Het bestuur van stads-, dorps- of wijkbelang kiest zelf voor de wijze van uitvoering. Belangrijk daarbij is het maken van een planning en het aangeven van prioriteiten voor de gewenste voorzieningen of activiteiten. De activiteiten of voorzieningen in de stads-, dorps- of wijkvisie moeten zijn opgenomen in jaarplannen. In de eerste jaarschijf van de stads-, dorps- of wijkvisie wordt aangegeven welke gewenste voorzieningen of activiteiten voor het komende jaar prioriteit krijgen.

De volgende onderverdeling is wenselijk:

1. Kleinschalige activiteit of voorziening; *bijv. een bankje, speeltoestel, eenvoudig straatmeubilair, beschikbaar stellen van materialen.*
2. Grotere activiteit of voorziening; *bijv. een wandelroute, herstel kerkenpad, aanlegsteiger.*

Voor de uitvoering van deze activiteiten en voorzieningen kan de gemeente geld beschikbaar stellen. Dat kan uit reguliere investerings- of onderhoudsbudgetten of uit het kernenfonds.

In de Beleidsregels Kernenfonds wordt beschreven hoe deze gelden kunnen worden aangevraagd. Niet alles komt in aanmerking voor financiering uit het kernenfonds. Vaak zijn er ook andere subsidie- en financieringsbronnen.

1.5 Wat doet het team Dorpen- en Wijkencoördinatie (DWK)

In de beleidsnotitie Kernenbeleid is aangegeven dat het team DWK ondersteuning kan geven en faciliteiten kan regelen. Concreet betekent dit:

- DWK treedt op als intermediair tussen stads-, dorps- en wijkbelang en de gemeentelijke vakafdelingen bij het beschikbaar stellen van informatie en gegevens uit gemeentelijke vakafdelingen en archieven. Dit kunnen zijn: demografische gegevens, gegevens uit structuur- en bestemmingsplannen, historische gegevens, etc.
- DWK treedt op als intermediair tussen stads-, dorps- en wijkbelang en gemeente voor de financiële vertaling van de stads-, dorps- en wijkvisie in jaarplannen en opname van de jaarplannen in de diverse budgetten (bijvoorbeeld het Investeringsplan) bij de gemeente.
- DWK ondersteunt stads-, dorps- en wijkbelang bij het aanvragen van gemeentelijke subsidies en bijdragen.

2. Marsroute van een stads-, wijk- of dorpsvisie (hierna: visie)

Na ontvangst van de stads-, dorps- of wijkvisie door de gemeente, maakt de visie een aantal stappen binnen het gemeentelijk apparaat. Hieronder wordt een korte toelichting gegeven van deze stappen:

Stap 1. Ontvangst van de visie

De visie wordt aangeboden aan de gemeente.

Stap 2. Inventarisatie c.q. rubriceren van geuite wensen

Team Dorpen- en Wijkencoördinatie (DWK) inventariseert c.q. rubriceert de geuite wensen.

Stap 3. Uitzetten van de inventarisatie

Team DWK zet de geïnventariseerde wensen uit naar de vakafdelingen/teams.

Stap 4. Toetsing van geïnventariseerde wensen aan gemeentelijk beleid

Deze toetsing zal hoofdzakelijk plaatsvinden binnen de teams:

- REO en/of LMO voor wat betreft de grotere beleidsmatige items*
- Backoffice en andere vakteams voor wat betreft de meer vakinhoudelijke + uitvoeringsgerichte items.*

Deze toetsing moet duidelijkheid verschaffen of de betreffende wensen al dan niet passend zijn binnen:

- geldende gemeentelijke beleidsvelden*
- eventueel nieuw te ontwikkelen beleid*

De toetsing moet integraal zijn en betreffende team(s) leveren een gemotiveerd integrale standpunt in bij team DWK.

Stap 5. Toetsresultaten uitzetten

DWK legt dit integrale standpunt voor aan B&W voor nader besluitvorming.

Afhankelijk van B&W-besluit:

- * Bij niet-passendheid:* Team DWK geeft aan stads-, dorps- of wijkbelang door dat de niet-passende onderdelen niet meegenomen kunnen worden in de gemeentelijke uitvoeringsprogramma onder vermelding van de reden.
- * Bij passendheid:* Team DWK geeft aan stads-, dorps- of wijkbelang door dat de wel passende delen acceptabel zijn en meegenomen worden in de gemeentelijke uitvoeringsprogramma's (en voor welk jaar/welke jaren).

Stap 6. Opnemen wel-passende onderdelen in uitvoeringsprogramma's/planningen e.d.

Team DWK zet de wel-passende onderdelen uit bij de betreffende vakteams w.o. financiën om de onderdelen op te nemen in de hun planningen resp. daar dan geld bij te zoeken en dit verder in de financiële plannen op te nemen. Vakteams geven aan Team DWK door hoe één en ander in hun planning wordt opgenomen.

Stap 7. Doorgeven aan stads-, dorps- of wijkbelang van uitvoeringsprogramma van passende wensen

Team DWK geeft uitvoeringsplanning door aan betreffende stads-, dorps- of wijkbelangen.

Note:

Hoe te handelen met masterplannen en structuurvisies in relatie tot visie?

Masterplan

Een Masterplan is vergelijkbaar met een stads-, dorps- of wijkvisie, alleen wordt een Masterplan door de gemeente opgesteld en vastgesteld. Het is dus een gemeentelijk plan. Als de gemeente dit goed regisseert en hierbij bijv. een klankbordgroep instelt waarin een stads-, dorps- of wijkbelang dan ook vertegenwoordigd is, zullen de meer fysieke en ruimtelijke relevante wensen van de stad, dorp of wijk daarin worden meegenomen.

Een Masterplan gaat meestal minder in op items van sociaal-maatschappelijke aard. Daarom kan het voor een stad, dorp of wijk zeker gewenst zijn om toch ook een stads-, dorps- of wijkvisie te hebben. Die keus is uiteraard aan de betreffende stads, dorps of wijkbelang.

Structuurvisie

Dit is een gemeentelijke visie, vooral ingegeven door ruimtelijke ordening-aspecten, met de regie bij de gemeente. Dit is dus een ruimtelijk planinstrument. Deze is ook inspraak-plichtig.

Ook bij het opstellen van een structuurvisie is het gewenst om de stads-, dorps- en wijkbelangen er in een vroegtijdig stadium ook bij te betrekken. Ook hier is de keus aan stads-, dorps- of wijkbelang om hieraan al dan niet mee te doen.

Conclusie

- a) De gemeente geeft er de voorkeur aan dat de visie door de stad, dorp of wijk zelf wordt ontwikkeld. Dit is het meest geschikte instrument om hun wensen kenbaar te maken en gerealiseerd te krijgen voor zover de gemeente daarbij betrokken is en dit kan faciliteren.
- b) Als de gemeente het toch nodig acht een masterplan of structuurvisie op te stellen, dan is het gewenst dit te doen via een projectgroep en klankbordgroep (waarin o.a. stads-, dorps- of wijkbelang zitting heeft en haar meer fysieke en ruimtelijk relevante wensen zoveel mogelijk kan inbrengen). Voor deze wensen hoeft dan geen eigen stads- dorps- of wijkvisie meer te worden ontwikkeld. Voor de meer sociaal-maatschappelijke items staat het een stads-, dorps- of wijkbelang uiteraard geheel vrij een eigen visie te ontwikkelen.

Bijlage I.

Stads-, dorps- of wijkvisie

Inhoudsopgave

Samenvatting

De samenvatting is wenselijk als de visie een omvang heeft van tientallen pagina 's. De samenvatting bestaat hooguit uit 1 à 2 pagina 's. De globaal geïnteresseerde lezer kan zich tot de samenvatting beperken. Ook de pers kan gebruik maken van de samenvatting.

Inleiding

De inleiding geeft vaak aan:

- hoe de visie is opgesteld
- het doel van de visie
- een leeswijzer; wat staat waar?

Algemene informatie stad, dorp of wijk

- Historie
- Ligging, voorzieningen en bevolking in cijfers
- Evaluatie vorige visie

Inhoudelijk kunnen onderstaande onderwerpen aan de orde komen

- Wonen
- Werken
- Voorzieningen
- Verkeer en vervoer
- Veiligheid
- Leefbaarheid (fysiek en sociaal)
- Recreatie
- Milieu
- Cultuur
- Krimp
- Verenigingsleven (vrijwilligers en mantelzorgers)

Naast bovenstaande onderwerpen kan rekening worden gehouden met verschillende doelgroepen, namelijk; jongeren, ouderen, alleenstaanden, alleenstaande ouders, ect.

De uitwerking van deze onderwerpen in een visie kan bestaan uit een korte omschrijving van de huidige en de gewenste situatie per onderwerp. Vervolgens kan per onderwerp de acties die nodig zijn om de gewenste situatie te bereiken worden omschreven.

Prioriteiten, Planning en Financiën

Bijlage 5 - Besluit en toelichting ‘beschermd dorpsgezicht Schraard’

W
E L
Z I J N
V O L K S
G E Z O N D
H E I D E N
C U L T U U R

ID 1339
C1

Kenmerk
192457

Rijswijk
's-Gravenhage

27 SEP. 1991

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

EN

DE MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER
OVERWEGENDE

dat in het dorp Schraard, gelegen in het westelijk deel van de provincie Friesland, zich in de loop der tijd op en rondom de lage dorps terp een samengesteld bebouwingspatroon heeft ontwikkeld van boerderijen en kleinschalige huizen,

dat de historische ontwikkeling heeft geleid tot een karakteristieke en afwisselende ruimtelijke opbouw met een dichte, radiale bebouwingsstructuur van woonhuizen langs de vaart aan de oostzijde van de terp, in contrast met een meer open gebied met markante boerderijen aan de westzijde,

dat het ruimtelijk beeld wordt versterkt door de historische kenmerken van de dorpsbebouwing, de aanwezige beplanting en onbebouwde ruimten en de visuele relaties met het omringende landschap,

dat het gebied mitsdien een beeld oplevert dat van algemeen belang is vanwege zijn schoonheid en zijn ruimtelijke structurele samenhang;

Voorts overwegende dat het geldende bestemmingsplan "Plan in Onderdelen Schraard", vastgesteld op 16 oktober 1945 en goedgekeurd op 14 oktober 1946, in onvoldoende mate recht doet aan de omschreven historische karakteristiek;

Gelet op artikel 35 en artikel 36 van de Monumentenwet 1988;

Gehoord de raad van de gemeente Wunseradiel, Gedeputeerde Staten van Friesland, de Raad voor het Cultuurbeheer en de Rijksplanologische Commissie;

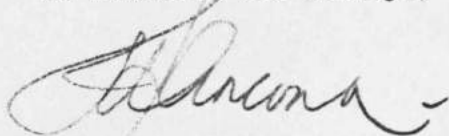
BESLUITEN

Het gebied in de gemeente Wunseradiel zoals is aangegeven op de bij dit besluit behorende tekening nr. 325 en zoals is omschreven in de toelichting bij dit besluit, aan te wijzen als beschermd dorpsgezicht in de zin van artikel 1, onder g, van de Monumentenwet 1988;

de termijn voor het vaststellen van een ter bescherming strekkend bestemmingsplan als bedoeld in artikel 36, eerste lid, van de wet vast te stellen op drie jaar, te rekenen vanaf de datum van dit besluit.

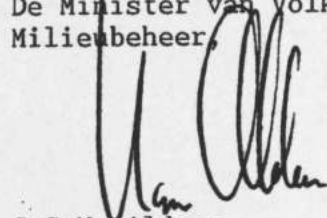
Van dit besluit, waarvan mededeling zal worden gedaan in de Staatscourant, zal afschrift worden gezonden aan de Raad voor het Cultuurbeheer, de raad van de gemeente Wunseradiel, Gedeputeerde Staten van Friesland en de Rijksplanologische Commissie.

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,

Drs. H. d'Ancona

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

J.G.M. Alders

ID1339
C2
27-9-1999

SCHRAARD

gemeente Wûnseradiel

BESCHERMDE STADS- EN DORPSGEZICHTEN

BESCHERMDE STADS- EN DORPSGEZICHTEN

INGEVOLGE ARTIKEL 35 VAN DE MONUMENTENWET 1988

SCHRAARD, gemeente Wûnseradiel

Aanvulling op de toelichting bij het besluit tot aanwijzing van Schraard als beschermd dorpsgezicht.

Resultaat gevoerd overleg

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 35 (voorheen 20) van de Monumentenwet zijn de gemeenteraad van Wûnseradiel, Gedeputeerde Staten van Friesland, de Rijksplanologische Commissie en de Raad voor het Cultuurbeheer gehoord over het voorstel Schraard aan te wijzen als beschermd dorpsgezicht. De genoemde instanties hebben alle positief geadviseerd met betrekking tot de voorgenomen aanwijzing. Door de gemeenteraad, daarin gesteund door Gedeputeerde Staten, werd daarbij gevraagd het open gebied aan de zuidoostzijde van het dorp niet in de aanwijzing te betrekken, in verband met mogelijke beperkingen voor nieuwe bebouwing aan de Zuiderlaan en voor een aldaar gelegen agrarisch bedrijf.

De bedoelde open ruimte was binnen de voorgestelde grens opgenomen met het oog op het kenmerkende aanzicht op de dorpsrand; dit belang behoeft een uitbreiding van de bebouwing in aansluiting op de bestaande structuur niet volledig in de weg te staan. In verband hiermee is, conform het advies van de Rijksplanologische Commissie, de begrenzing van het aangewezen dorpsgezicht niet gewijzigd ten opzichte van het oorspronkelijke voorstel.

ERRATUM

In verband met de inwerkingtreding van de Monumentenwet 1988 per 1 januari 1989 dient in de plaats van "artikel 20 van de Monumentenwet" gelezen te worden: "artikel 35 van de Monumentenwet 1988".

De verwijzing "artikel 37, lid 8 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening" dient vervangen te worden door "artikel 36, eerste lid, van de Monumentenwet 1988".

BESCHERMDE STADS- EN DORPSGEZICHTEN

INGEVOLGE ARTIKEL 20 VAN DE MONUMENTENWET

SCHRAARD gemeente Wûnseradiel

Toelichting bij het besluit tot aanwijzing van Schraard als beschermd dorpsgezicht.

Het beschermde dorpsgezicht omvat het op bijgevoegde kaart (Rijksdienst voor de Monumentenzorg, tekeningnummer 325) door een stippellijn omgrensde gebied.

Publikatie van de **Rijksdienst voor de Monumentenzorg**.

Maart 1988.

Inleiding

Het dorp Schraard is gelegen in de gemeente Wûnseradiel op een afstand van circa vijf kilometer ten westen van Bolsward. In de huidige ruimtelijke structuur van Schraard is de ontwikkeling van het terpdorp goed herkenbaar.

Het ruimtelijk beeld wordt sterk bepaald door de contrastwerking van open versus (door bebouwing en begroeiing) meer besloten ruimtes. In de ruimtelijke opbouw is niet de kerk, maar het wegenpatroon de belangrijkste structurerende factor.

De bebouwing wordt, behalve door de historische dorpskerk en de markante boerderijen, grotendeels gevormd door eenvoudige, kleine woonhuizen. Het zwaartepunt van de bebouwing is gelegen aan de oostzijde van de terp, waar de Schraarder Vaart de terp omringt. De situering van deze bebouwing vertoont een overwegend radiaal patroon. Het middengebied van de terp heeft in deze eeuw ten dele een invulling met bebouwing gekregen. Het noordwestelijke terpg gebied is grotendeels open en onbebouwd; enkele karakteristieke boerderijen domineren hier het beeld.

De historisch bepaalde dorpsstructuur, in samenhang met de kwaliteiten van het bebouwingsbeeld en de deels historische bebouwing, vormen de grond voor aanwijzing van Schraard als beschermd dorpsgezicht.

Ontstaan en ontwikkeling

De kust van het zuidoostelijke deel van de Noordzee vormt het verspreidingsgebied der terpen, de door de mens opgeworpen woonheuvels uit de periode dat het land nog niet door dijken werd beschermd. Het begrip terp is een algemene aanduiding voor deze heuvels en komt lokaal onder verschillende benamingen voor (terp in Friesland, wierde in Groningen en werv in Noord-Holland).

In het bedoelde kustgebied vond, als gevolg van het smelten van ijsmassa's na de laatste ijstijd (circa 10.000 jaar geleden) en de daarmee samenhangende zeespiegelstijging, mariene sedimentatie plaats. Ter plaatse van het huidige Noordnederlandse kustgebied werden daardoor vanaf circa 2700 voor Christus zand en klei afgezet.

Geleidelijk aan nam de zeespiegelstijging in betekenis af. Tot in de Middeleeuwen wisselden perioden waarin het gebied werd overstromd en sedimentatie van klei plaatsvond en perioden waarin het gebied grotendeels droog kwam te liggen elkaar af. Tijdens perioden van overstromingen (transgressiefasen)

werden nederzettingen of verlaten of verder opgehoogd. Op grond van deze periodiciteit onderscheidt men over het algemeen een viertal terpengeneraties, ontstaan in de periode tussen circa 600 voor Christus en circa 1000 na Christus.

De oudste vestiging vond plaats op de van nature hoogst opgeslibde gronden, de vaak langgerekte oeverwallen langs kwelderkreken. Meestal lagen deze oude woonplaatsen aanvankelijk direct op de kwelder zonder opgehoogd te zijn (vlaknederzetting). Soms ook wierp men direct al een kleine woonheuvel op. Bij het toenemen van de zee-inval werd de woonplaats verhoogd teneinde bewoning te kunnen continueren. Als ophogingsmateriaal gebruikte men mest en kwelderzoden. Aan de vorming van terpen kwam een einde in de late Middeleeuwen toen men het land door middel van dijken tegen het zeewater ging beschermen. Gezien de geringe hoogte van de oudste zeedijken bleven de terpen voorlopig als woonplaats bestaan. Daarnaast kwam een proces op gang van verplaatsing van de agrarische bedrijven van de terp naar het open veld.

Op archeologische gronden neemt men aan dat grotere terpen, waarop zich dorpen en steden hebben ontwikkeld, zijn ontstaan door het aaneengroeien van dicht bijeengelegen, oorspronkelijk eenhuizige terpen. De dorps terpen kunnen op grond van hun verkavelingsstructuur in drie ideaaltypische groepen worden ondergebracht: terpen met een radiale verkaveling, terpen met een blokvormige verkaveling en langgerekte terpen met een centrale weg (handelsterpen).

De radiale terpen bezaten indertijd op de kruin een open ruimte, later verrees op deze plek veelal de kerk. Rondom deze ruimte lagen boerderijen, met hun achterzijde grenzend aan de ringweg (ossenvweg) aan de voet van de terp. Op de terpen werd gewoond, werd het vee gestald, vond akkerbouw plaats en werd drinkwater gewonnen. Het open veld gebruikte men als hooi- en weiland.

Het terpdorp Schraard wordt in 1270 voor het eerst vermeld als Scadawerth. Met '-wert' duidde men in vroeger tijd een hoger gelegen stuk land aan, dat bij normale vloed niet werd overstromd. In de loop van de Middeleeuwen is het verbonden geraakt met de nederzetting, zodat het in veel plaatsnamen voorkomt.

De terp van Schraard is, evenals veel andere terpen in dit gebied, gesitueerd op de hoogstgelegene gronden, de oeverwallen ter weerszijden van het geulenstelsel van de Marne. De oeverwal bestaat uit

zavelige gronden en is daardoor zeer geschikt als akkerbouwgrond. De ligging bij open water heeft gelegenheid gegeven tot visvangst. Het water heeft tevens dienst gedaan als vaarweg.

De ouderdom van de terp van Schraard is, bij gebrek aan archeologische vondsten, niet bekend. Bekend is wel dat de meeste terpen in dit gebied dateren uit het begin van de jaartelling.

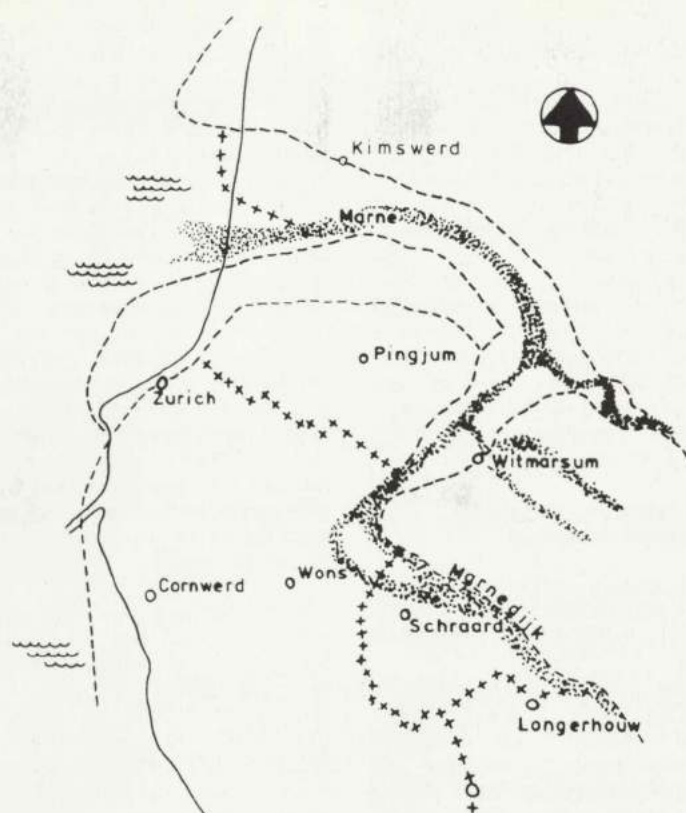
Reeds in de 10de eeuw wordt in deze streek een begin gemaakt met het beschermen van het land tegen het zeewater door de aanleg van dijken. De oudste bedijking heeft waarschijnlijk betrekking op de inpoldering van het gebied ten zuidoosten van Witmarsum.

Daarna is de Marne bedijkt (figuur 1). In de daarop volgende eeuwen is het meeste overstromingsgevaar te duchten van water dat zuidwest-Friesland vanuit de sterk vergrote Zuiderzee bedreigt. Het aan de Marnedijk grenzende gebied wordt beveiligd door de aanleg van een aantal zogenaamde hemdijken, die aansluiten op de Marnedijk. De Schraarder Hemdijk is vermoedelijk in de 12de eeuw tot stand gekomen.

Bij de bedijking en bij andere waterstaatkundige werken is waarschijnlijk een voortrekkersrol vervuld door kloostergemeenschappen. Het gebied rondom Schraard, de Schraarder Hem, is aldus rond 1200 geheel van een omdijking voorzien. Een deel van de voormalige Marne vormt als Schaarder Oude Vaart nog een verbinding tussen Schraard en Bolsward. Na de aanleg van de Hemdijk wordt de afwatering verzorgd door de noord-zuid gerichte Schraardervaart, die Schraard bovendien verbindt met Makkum en Workum.

Over de ruimtelijke ontwikkeling van Schraard zijn voor wat betreft de periode tot 1800 slechts fragmentarische gegevens voorhanden. Aan de rand van de circa twee meter hoge dorps terp is een kerk gebouwd. De huidige kerk dateert vermoedelijk uit de tweede helft van de 13de eeuw. In de muren zijn stenen van een ouder gebouw verwerkt. De toren dateert mogelijk uit de 12de eeuw. Nog eerder heeft op dezelfde plaats waarschijnlijk een houten kerk gestaan. Aan het eind van de Middeleeuwen wordt Schraard, dankzij een hostiewonder omstreeks 1410, een bedevaartsoord. De pelgrims dragen bij aan het noodzakelijke herstel van de kerk.

Het oudste, globale overzicht van de dorpsstructuur verschaft de kaart van Schotanus à Sterringa uit 1718 betreffende de grietenij Wonseradeel (fotobijlage, afb. 1). Op de kaart is het wegen- en vaartenpatroon in

Verklaring:

- Marne-geul
- Dijken 10e / 11e eeuw
- Dijken 11e / 12e eeuw
- Huidige kustlijn.

Figuur I. Middeleeuwse bedijkingen rondom de Marne

grote lijnen weergegeven. Dwars over de terp ligt de weg die over de oude oeverwal een verbinding vormt tussen Bolsward en Wons. In het centrum sluit het in de richting van Exmorra lopende Zuiderpad op deze weg aan. De landwegen worden aan de oostzijde van de terp van Schraard gekruist door de Schraardervaart, die aan de noordzijde van de terp aangetakt wordt door 'de Marnje gedamd', de Oude Vaart. Tot in de 18de eeuw zijn vooral de verbindingen over water van belang; transport vindt dan nog hoofdzakelijk plaats per schip. Volgens Schotanus heeft het dorp enige bedrijvigheid, omdat door het dorp 'de vaert van Franecker nae Worckum' loopt. Ook de bebou-

wing van Schraard is globaal op de kaart weergegeven. Aan de oostzijde is de dichter opeengelegde dorpsbebouwing gesitueerd, welke is georiënteerd op de vaart. De zuid- en westzijde bestaat uit losstaande panden: de kerk, de voormalige state 'Aalva' en enkele boerderijen. De state is enkele eeuwen door de Aylva's bewoond. Dit geslacht speelt een vooraanstaande rol in het bestuur van het gebied.

Vanwege de lage zuivelprijzen in het begin van de 18de eeuw krimpen veel boeren hun veestapel in. Het accent in het boerenbedrijf in Wonseradeel verschuift naar de verkoop van hooi naar Holland.

Schraard vormt het centrum van deze exporthandel vanwege de gunstige ligging aan water. In het dorp verrijzen in de eerste helft van de 18de eeuw diverse hooischuren, die alle aan het water zijn gelegen. Rond 1750 is het aantal mensen dat in de hooihandel werkzaam is, even groot als het aantal landbouwers. Later neemt veeteelt weer de overhand.

De eerste kaart waarop de situering van de bebouwing gedetailleerd is weergegeven, is het kadastrale minuutplan van circa 1830 (fotobijlage, afb. 2). Het patroon van wegen en vaarten komt overeen met het beeld van de kaart van Schotanus, maar is exacter getekend. Daardoor komt nog duidelijker tot uitdrukking dat de Schraarder Vaart de oostelijke zijde van de terp begrenst. De omtrek van de terp wordt geaccentueerd door de ligging van een zestal boerderijen, herkenbaar aan hun plattegrond. De overige (woon)bebouwing is gesitueerd op de oostelijke terphelft en is in sterke mate op de Schraarder Vaart georiënteerd. Daardoor is ter plaatse een radiale structuur ontstaan. De westelijke terphelft bestaat vrijwel geheel uit agrarisch gebied. De Aylva-state heeft aldaar inmiddels plaats gemaakt voor een boerderij.

In de 19de eeuw neemt het transport over land in belang toe ten koste van het vervoer te water. In 1857 wordt een grindweg aangelegd tussen Schraard en Longerhouw in de richting van Bolsward. Het op de terp gelegen deel van de Zuiderlaan komt in de 19de eeuw te vervallen; daarvoor in de plaats komt een aansluiting tot stand met de Oosterlaan. Aan de westzijde van het nieuwe stuk weg wordt een kade aangelegd langs de Schraardervaart. In de 20ste eeuw worden de meeste wegen bestraat.

Reeds in de 17de eeuw is sprake van een school te Schraard. Vanouds wordt de school bekostigd door de kerkelijke gemeente. In 1866 wordt besloten de school te bestemmen voor christelijk onderwijs. Daarop verrijst eveneens aan de Schoolstraat in 1869 een nieuwe, openbare school, die echter na een gering aantal jaren weer wordt gesloten.

Godsdienstige tegenstellingen leiden in 1889 tot de bouw van een tweede, gereformeerde kerk tussen de bebouwing aan de noordoostzijde van het dorp.

De westelijke terphelft wordt rond de eeuwwisseling nog grotendeels als landbouwgrond gebruikt. Zoals dat ook bij andere terpen gebeurt, worden delen ervan dan afgegraven voor de terpaarde, die vanwege zijn hoge vruchtbaarheid gewild is bij ontginningen elders.

Vergelijking van het kadastrale minuutplan uit circa 1830 met de huidige plattegrond toont aan dat in deze periode een gedeeltelijke invulling van het middengebied van de terp heeft plaatsgevonden, vooral door bebouwing langs de Schoolstraat. Deze bebouwing dateert van rond de eeuwwisseling. Ten westen van de kerk komt in 1930 een nieuwe school gereed.

De laatste decennia is nauwelijks enige verandering in de omvang van de bebouwing opgetreden. Zoals veel kleinere dorpen wordt ook Schraard geconfronteerd met een teruglopend inwonertal, waardoor leegstand en het verdwijnen van winkel- en schoolvoorzieningen dreigt. Een deel van de panden heeft een functie gekregen als recreatiewoning.

Huidig ruimtelijk karakter

De omgeving van Schraard bestaat uit een weids landschap met grasland en verspreid liggende boerderijen. In dit open landschap komt het dorps-silhouet van Schraard markant tot uitdrukking. De grote dakvlakken van de aan de rand van de terp gelegen boerderijen bepalen, te zamen met de kerk(toren) en de aanwezige boombeplanting, van buiten het dorp gezien het beeld.

De terp zelf is ten gevolge van de terpafravingen nog slechts plaatselijk – langs de Schraarder Vaart en rondom het kerkterrein – als verhoging zichtbaar. De ruimtelijke opbouw van het dorp valt te onderscheiden in een tweetal verschillende structurelementen, die een specifieke bijdrage leveren aan het historisch-ruimtelijke karakter van het beschermde gezicht. Het noordwestelijke deel, begrensd door enkele markante boerderijen maar verder onbebouwd, sluit in ruimtelijk opzicht direct aan op het open weidelandschap en heeft een agrarisch karakter. Op het zuidoostelijke deel van de terp daarentegen is het grootste deel van de dorpsbebouwing geconcentreerd en dit terpgedeelte heeft daardoor een veel meer besloten karakter. Ook binnen deze dorpskern vormen contrasten tussen open en meer besloten ruimtes een karakteristiek element van de ruimtelijke opbouw.

De ruimtelijke geleding wordt behalve door de bebouwing in belangrijke mate bepaald door langs erfgrenzen geplaatste hagen en, plaatselijk fors, geboomte; deze bomen dragen bovendien bij tot de beeldkwaliteit van het dorpsgebied.

De dorpsplattegrond geeft aan dat de bebouwing niet volgens een strak patroon is geordend, maar een tamelijk los verband vertoont. Wel is in het algemeen de oriëntatie van de oostelijke bebouwing op het water duidelijk. De aan de overzijde van het water gesitueerde groepering van

bebouwing sluit in ruimtelijk opzicht op deze structuur aan. Anders is dit bij de vroeg-20ste-eeuwse verdichting die in het gebied ten noorden van de dorpskerk is opgetreden; deze bebouwing vormt in de ruimtelijke opbouw een afzonderlijk geheel zonder directe relatie met de vaart. Binnen de totale dorpsopbouw neemt de kerk in structureel opzicht een weinig opvallende plaats in tussen de bebouwing op de zuidoostelijke terpomtrek.

De dorpsbebouwing bestaat, behalve uit de markante dorpskerk en boerderijen, voornamelijk uit eenvoudige, 19de- en 20ste-eeuwse woonbebouwing. De geringe omvang en de eenvoudige vormgeving van deze panden zijn typerend voor het dorpskarakter van Schraard.

Nadere typering van de te beschermen waarden

In de huidige nederzettingsstructuur is de historische ontwikkeling van het terpdorp duidelijk herkenbaar gebleven.

De te beschermen waarden binnen het dorp zijn primair gelegen in de historische dorpsstructuur en het ten dele karakteristieke bebouwingsbeeld. Een belangrijk element in deze structuur is het patroon van rij- en waterwegen, dat sinds het begin van de 19de eeuw vrijwel niet is gewijzigd. De ringvormige omtrek van de terp wordt geaccentueerd door het beloop van de Schraarder Vaart. In samenhang met het overwegend radiale patroon van rijwegen vormt dit de hoofdstructuur waarbinnen zich het bebouwingspatroon heeft ontwikkeld.

Het min of meer gebogen beloop van de wegen versterkt de door zijn informele opbouw gekenmerkte dorpsvorm van Schraard. In de eenvoudige profilering en de geringe breedte van de wegen binnen het dorp komt de landelijke karakteristiek van de nederzetting tot uitdrukking. In het terpdorp wordt overal klinkerbestrating toegepast. Het eenduidige beeld van een smalle rijweg met bermen aan weerszijden wordt slechts op enkele plaatsen verzwakt door molgoten of verhoogde stoepbanden.

Slechts de Smidstraat heeft een functie ten behoeve van het doorgaande verkeer. De overige wegen hebben primair een lokale ontsluitingsfunctie en zijn dan ook smaller dan de Smidstraat. Het ten zuiden van de Smidstraat gelegen gebied langs de Schraarder Vaart is aan weerszijden van het water bebouwd en vormt in ruimtelijk opzicht één geheel met het aansluitende deel van de Dorpsstraat. De combinatie van de vaart, de gevarieerde, deels

historische bebouwing en groene structurelementen, waarin forse bomen en grastaluds het beeld bepalen, geven dit gebied een hoge beeldkwaliteit. Waardevolle elementen in de bebouwing zijn hier enige forse houten schuren, welke verwijzen naar de invloed die de hooihandel heeft gehad op het ontstaan van dit onderdeel van de dorpsstructuur.

Ten noorden van de Smidstraat wordt de vaart uitsluitend aan de terpzijde door bebouwing begrensd. Dit gebiedje is ontsloten door een verhard pad langs de achterzijde van de percelen aan de vaart. Het achterkanten-karakter van een deel van de bebouwing en de sterk wisselende rooilijn verwijzen ook hier naar de oorspronkelijke oriëntatie op de vaart. De ruimtelijke eenheid van het aan weerszijden van dit kerkepad gelegen tuengebied wordt versterkt door op de perceelsgrenzen staande hagen en bomen.

Het scherpe contrast tussen het onbebouwde en het bebouwde terpgedeelte is in deze eeuw verminderd ten gevolge van bebouwing van het ten noorden van de kerk gelegen gebied. In feite is ter plekke een afzonderlijk buurtje ontstaan. De resterende open ruimte ten oosten ervan kent daardoor geen visueel verband meer met het open buiten-gebied.

Het kerkterrein zelf ligt, nog duidelijk verheven, op een onvergraven deel van de terp. Typerend is de inrichting van het kerkterrein: het wordt omgeven door een kerkhof met aan de buitenzijde een grindpad en een begrenzing door een stenen muur. Aan de zuidzijde grenst het kerkterrein aan de terpvoet. Van wezenlijk belang is hier de visuele relatie van het terpdorp met het open omringende landschap, dat buiten het dorpsmassief door een tweetal boerderijen engszins wordt begrensd.

Ten westen van de kerk vormt een zijweg van de Schoolstraat de ontsluiting voor twee markante boerderijen op het westelijke terpgedeelte. De ruimtelijke betekenis van de boerderijcomplexen aan de buitenrand van het dorp wordt in alle gevallen benadrukt door de bijbehorende, soms forse erfbeplanting.

Het westelijke en noordwestelijke deel van het terpdorp kan in functioneel opzicht tot het omringende agrarische gebied worden gerekend, en staat door zijn openheid ook in directe ruimtelijke relatie daarmee. De situering van markante boerderijen rondom een open landschappelijke ruimte, welke het oorspronkelijk overwegend agrarische karakter van de dorpssterp benadrukt, heeft hier geleid tot een gebied met een hoge beeldkwaliteit dat zowel visueel als in historisch-structureel opzicht een

essentieel onderdeel van de terpstructuur vormt.

De bebouwing van de dorpsterp bestaat vrijwel geheel uit losstaande panden, die over het algemeen enkele meters van de verharding zijn gelegen. De tussenliggende ruimte is ingericht als tuin, waarbij de perceelsbegrenzingsen in de vorm van hagen of hekjes een belangrijke ruimtelijke rol vervullen. De oriëntatie van de woningen is wisselend, zowel onderling als ten opzichte van de wegrichting, waardoor een sterk gevarieerde ruimte-opbouw ontstaat. De bouwperiode en, daarmee samenhangend, de historische beeldkwaliteit van de meeste huidige panden is overwegend laat-19de-eeuws. Van belang is over het algemeen de hoofdvorm, de maat en het materiaalgebruik van de bebouwing.

De panden bestaan uit één bouwlaag met een kap. Oudere panden hebben meestal een schilddak en zijn veelal gedekt met rode pannen. De uit deze eeuw daterende panden hebben wisselende dakvormen; de daken zijn afwisselend gedekt met rode dan wel blauwe gesmoorde pannen. De gevels van de panden zijn opgetrokken uit baksteen. Markant is het vrij grote aantal gepleisterde en/of in een lichte kleur geverfde panden. De detaillering van de woningen is eenvoudig; slechts enkele panden zijn getooid met gevelversieringen. De gevelopeningen hebben overwegend een verticale gerichtheid.

Begrenzing van het aangewezen gezicht

Het gebied waarop de aanwijzing als beschermd dorpsgezicht betrekking heeft, omvat de gehele terpnederzetting Schraard, waarvan het historische karakter in structuur en, in mindere mate, in bebouwing grotendeels is behouden en herkenbaar is gebleven. De dorpsbebouwing direct ten oosten van de terp maakt onderdeel uit van de historische structuur van de nederzetting en is derhalve binnen het beschermde gebied opgenomen. Enkele ten zuiden van de terp gelegen boerderijen hebben zowel in visueel, als in structureel opzicht een directe relatie met de dorpsterp als begrenzing van het tussengelegen open gebied, en zijn om die reden binnen het beschermde gezicht opgenomen. Bij het bepalen van het beloop van de grens is getracht deze, waar mogelijk, te laten samenvallen met aanwezige perceelsgrenzen. De exacte begrenzing van het beschermde dorpsgezicht is weergegeven op bijgevoegde kaart, nummer 325.

Rechtsgevolg aanwijzing

Ter effectivering van de bescherming van het aangewezen dorpsgezicht moet ingevolge artikel 37, lid 8 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening een bestemmingsplan worden ontwikkeld. De toelichting op de aanwijzing als beschermd dorpsgezicht kan daarbij wat het beschermingsbelang betreft als uitgangspunt dienen.

Doel van de aanwijzing is, de karakteristieke met de historische ontwikkeling samenhangende structuur en ruimtelijke kwaliteit van het gebied te onderkennen als zwaarwegend belang bij de verdere ontwikkelingen binnen het gebied.

De aanwijzing beoogt op die wijze een basis te geven voor een ruimtelijke ontwikkeling, die inspeelt op de aanwezige kwaliteiten, daarvan gebruik maakt en daarop voortbouwt.

Geraadpleegde literatuur:

Boersma, J.W. (samenstelling).
Terpen; mens en milieu.
Haren, 1970.

Buro Bügel/Van de Dijk. Gemeente
Wonseradeel, Schraard; voorstel te
beschermen dorpsgezicht.
Groningen, 1980.

Halbertsma, H.
Terpen tussen Vlie en Eems. Een
geografisch-historische benadering.
2 dln. Groningen, 1963.

Reijntjes, E.T.
Schraard, rehabilitatie van een
dorskern. Delft/Exmorra, 1974.

Rienks, K.A. en Walther, G.L.
Binnendiken en Slieperdiken yn
Fryslân. 2 dln.
Leeuwarden, 1984 (facsimile herdruk
van 1954).

Spahr van der Hoek, J.J. (eindred.).
Geakunde Wunseradiel.
Boalsert, 1969.

Colofon:

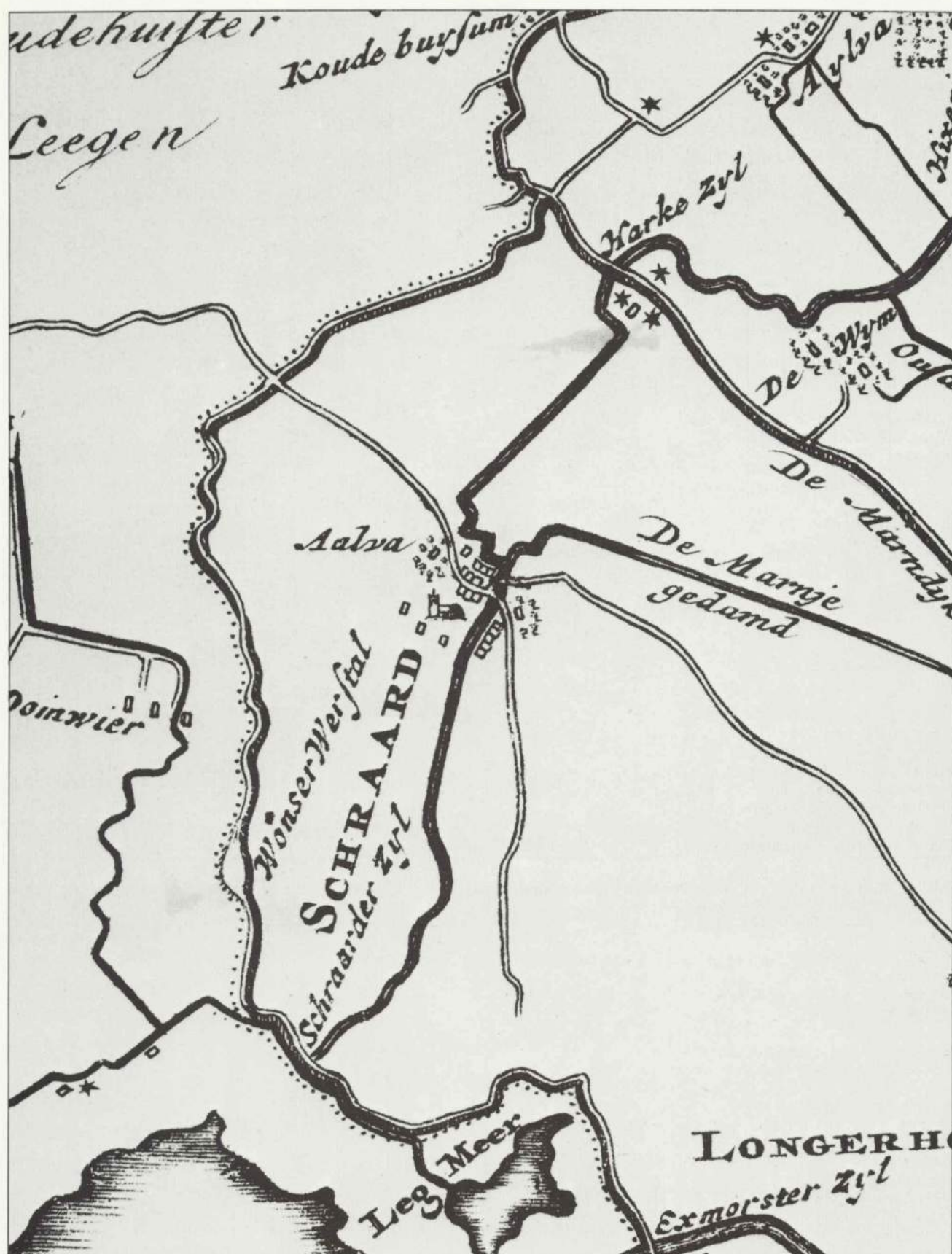
Uitgave van de Rijksdienst voor de
Monumentenzorg, Zeist.
Historisch-geografisch en stede-
bouwkundig onderzoek:
Drs. A.L. Vernooij, Amsterdam.

Foto's:
Dienst van het Kadaster en de
Openbare Registers, Apeldoorn
(afb. 2);
Rijksdienst voor de Monumentenzorg,
Zeist (afb. 1, 3, 4);
Topografische Dienst, Emmen
(omslag).

Kaart en illustratie in de tekst:
Studio Ineke van der Burg, Bilthoven.

Verkoopprijs f 10,-.
Deze publikatie is schriftelijk of
telefonisch te bestellen bij het
Distributiecentrum DOP
Postbus 20014
2500 EA 's-Gravenhage.
Telefoon: 070-78 98 80.
Onder vermelding van bestelnummer
of ISBN 90 346 1463 8.

Druk:
Staatsdrukkerij, 's-Gravenhage.

Afb. 1. B. Schotanus à Sterringa, Uitbeelding der Heerlijkheit Friesland, 1970 (facsimile herdruk van 1718), grietenij Wonseradeel, fragment.

9

Afb. 4. J. Kuyper, Gemeente-atlas van Nederland, 1867, provincie Friesland, gemeente Wonseradeel.

27 SEP. 1891

VERKLARING:

••••• BEGRENZING BESCHIEDEN DORPES-UIT

 BOONBEPLANTING

 WEG

STAT. EN DORPSGEGEVINGEN 12 JUL. 1859

SCHRAARD 1859
gem. Wijnseradiel 1859

getuigen: 325

RIJSDIENST VOOR DE HOOGHELIJKE